

Studieordning for Foråret 2010

AKADEMIUDDANNELSE

---

i Finansiell rådgivning

Forår 2010

1. INDLEDNING.....	4
2. FÆLLES REGLER OG RETNINGSLINJER FOR MERKANTILE AKADEMIUDDANNELSER (AU)...	5
2.1 UDDANNELSERNES FORMÅL OG OMFANG.....	5
2.2 UDDANNELSENS OPBYGNING	5
2.3 DIMITTENDERNES TITEL	5
2.4 ADGANGSBETINGELSER	6
2.5 INDLEDENDE KURSER.....	6
2.6 UNDERVISNINGS- OG ARBEJDSFORMER	7
2.7 EKSAMEN OG BEDØMMELSE.....	7
2.8 KVALITETSSIKRING.....	8
3. UDDANNELSENS STRUKTUR OG INDHOLD.....	9
3.1 DEN GENERELLE FAGFORDELING PÅ FINANSIEL RÅDGIVNING FOR FORÅRET 2010	9
3.2 UDDANNELSENS STRUKTUR FRA 1. JANUAR 2010	10
3.2.1 <i>Overgangsordning for optagelse på HD 2. Del</i>	10
3.2.2 <i>Banklinjen</i>	10
3.2.3 <i>Revisions- og skattelinjen</i>	12
3.2.4 <i>Ejendomsmæglerlinjen</i>	12
3.2.5 <i>Forsikringslinjen</i>	13
3.2.6 <i>Ejendomsadministrationslinjen</i>	15
3.2.7 <i>Merkonomuddannelsen</i>	16
3.3 OBLIGATORISKE FAGMODULER	17
3.3.1 <i>Erhvervsjura i den finansielle sektor</i>	17
3.3.2 <i>Samfundsøkonomi</i>	20
3.4 ØVRIGE FAGMODULER (VALGFRIE).....	23
3.4.1 <i>Data, Marked og afsætning</i>	23
3.4.2 <i>Skat og Moms</i>	25
3.4.3 <i>Vurdering og salg af fast ejendom</i>	29
3.4.4 <i>Virksomhedens Investering og Finansiering</i>	33
3.4.5 <i>Omsætning og finansiering af fast ejendom</i>	35
3.4.6 <i>Ejendomsadministration</i>	39
3.4.7 <i>Revision og årsrapport</i>	44
3.4.8 <i>Statistik</i>	47
3.5 DE OBLIGATORISKE PROJEKTER	50
3.6 SPECIALE FORLØB	54
3.6.1 <i>Finansielle Forretninger</i>	54
3.6.2 <i>Analyse af Regnskabsdata</i>	59
3.6.3 <i>Lejefastsættelse og regnskaber</i>	61
3.6.4 <i>Fast ejendom</i>	67
3.6.5 <i>Årsrapport og virksomhedsanalyse</i>	70
3.6.6 <i>Forsikringsøkonomi</i>	73
3.7 AFGANGSPROJEKT.....	77
4. RETNINGSLINJER FOR AFGANGSPROJEKT FOR FINANSIEL RÅDGIVNING	79
4.1 FORMÅL MED AFGANGSPROJEKT	79
4.2 AFGANGSPROJEKTETS FORM OG INDHOLD.....	79
4.3 SKRIFTLIG DEL	79
4.4 MUNDTLIG DEL	80
4.5 VEJLEDNING.....	81
4.6 EKSAMENSBESTEMMELSER	81
4.6.1 <i>Forudsætninger for at indstille sig til afgangsprøve</i>	81
4.6.2 <i>Afleveringsfrist</i>	81
4.6.3 <i>Grupperapport</i>	82
4.6.4 <i>Bedømmelse af den skriftlige rapport</i>	82
4.6.5 <i>Bedømmelse af mundtlig præstation</i>	83
4.6.6 <i>Konsekvenser af dumpning</i>	83
4.6.7 <i>Klage over eksamen</i>	84
5. EKSAMEN OG BEDØMMELSE	85
6. OVERGANGSORDNINGER OG MERIT.....	86

6.1	OVERGANGSORDNING FOR OPTAGELSE PÅ HD 2. DEL	86
7.	BILAG.....	87
7.1	BILAG 1.....	87
7.2	BILAG 2: FORSIDE-DESIGN FOR AFGANGSPROJEKT (AU).....	88
7.3	BILAG 3.....	89

Forord

Lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne (lov nr.1051 af 29/08/2007) blev vedtaget med det formål at sikre voksne en mulighed for at forbedre såvel erhvervskompetencen som den personlige kompetence gennem videreuddannelse.

Videreuddannelsessystemet er således rammen om løbende kompetenceudvikling på et niveau, der modsvarer de eksisterende niveauer i det ordinære uddannelsessystem.

Hovedformålene har været dels at skabe en klar struktur og sammenhæng i voksenuddannelsessystemet uden blindgyder og dels at sikre rammen for livslang læring med udgangspunkt i den enkeltes konkrete erhvervs erfaring.

Videregående voksenuddannelser (AU) er deltidsuddannelser, der sammen med 2 års relevant erhvervs erfaring har samme niveau som de korte videregående uddannelser (KVU), som er dagstudier.

De uddannelser, som primært retter sig mod det private erhvervsliv, udbydes af landets handels- og tekniske skoler, der arbejder sammen i erhvervsakademier om udbud og kvalitetssikring. Derfor betegnes uddannelserne også som akademiuddannelser, forkortet AU. Det er den betegnelse, som vil blive brugt i resten af studieordningen.

Denne studieordning er udarbejdet i henhold til bekendtgørelse nr. 1336 af 14/12/2005 om videregående voksenuddannelser (VVU) inden for det merkantile område samt bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser. Den omfatter dels fælles regler og retningslinjer, som gælder for alle uddannelser, som afvikles i henhold til de to bekendtgørelser, dels regler og retningslinjer for akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning.

Studieordningen er landsdækkende og omfatter alle institutioner, som udbyder akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning. Studieordningen er gældende fra 1. februar 2010. Den til enhver tid gældende studieordning er tilgængelig på udbyderens hjemmeside.

November 2009

Erhvervsakademierne

1. Indledning

Denne studieordning for Akademiuddannelse i Finansiell Rådgivning (AU) er udarbejdet i fællesskab af landets erhvervsakademier efter retningslinjerne i bekendtgørelse nr. 1336 af 14/12/2005 om videregående voksenuddannelse inden for det merkantile område samt bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser. Samarbejdet skal blandt andet sikre, at de færdiguddannede opnår landsdækkende kompetence både i forhold til arbejdsmarkedet og i forhold til mulighederne for at benytte videregående uddannelsesstilbud.

Derudover skal den fælles studieordning sikre, at de studerende ved studieskift godskrives de beståede fag, der ækvivalerer tilsvarende fag ved andre institutioner.

Den enkelte institution kan, når det er begrundet i usædvanlige forhold, dispensere fra de regler i den fælles studieordning, der alene er fastsat af akademierne.

Studieordningen har til formål at give den studerende en overordnet orientering om uddannelsens indhold og de regler, der gælder for optagelse, gennemførelse og evaluering m.v. Reglerne fremgår dels af ovennævnte bekendtgørelse om videregående voksenuddannelser inden for det merkantile område dels af de bekendtgørelser, der fastsætter eksamensregler, kvalitetskrav, udbudsbetingelser m.v. I bilag 3 er anført de love og bekendtgørelser, der har været relevante for udformningen af nærværende studieordning.

I vejledningen af den studerende står studieordningen og bekendtgørelserne ikke alene, men suppleres inden for den givne ramme af andre uddannelses- og institutionspecifikke regler og vejledninger, fx eksamensreglement, vejledning i projektskrivning, specialeforløb m.m.

2. Fælles regler og retningslinjer for merkantile akademiuddannelser (AU)

2.1 Uddannelsernes formål og omfang

Akademiuddannelserne inden for det merkantile område skal kvalificere voksne til på et fagligt og metodisk grundlag at kunne analysere og vurdere praksisnære problemstillinger samt varetage funktioner på specialist- og mellemederniveau.

Endvidere skal uddannelserne bidrage til at udvikle den studerendes selvstændighed, samarbejdsevne, evne til at skabe fornyelse og skærpe interessen for iværksætter- og selvstændighedskultur samt etablering af egen virksomhed.

Det merkantile område omfatter i henhold til bekendtgørelse nr. 1336 af 14/12/2005 handel og økonomi samt discipliner og emner, der uddannelsesmæssigt relaterer hertil.

Hver uddannelse udgør et selvstændigt afrundet uddannelsesforløb, der sammen med 2 års relevant erhvervs erfaring giver et afgangsniveau svarende til en kort videregående uddannelse (KVU).

Uddannelserne er normeret til et studenterårsværk, dvs. en heltidsstuderendes arbejde i et år og svarer til 60 point i European Credit Transfer System (ECTS-point).

Alle uddannelserne tilrettelægges som fagligt afgrænsede moduler bestående af 6 moduler a 10 ECTS-point og planlægges således, at de kan afsluttes inden for 3 år.

2.2 Uddannelsens opbygning

En merkantil VVU omfatter:

- 4 fagmoduler a 10 ECTS-point
- Specialeforløb svarende til 10 ECTS-point.
- Afgangsprøve svarende til 10 ECTS-point

Specialeforløbet giver den studerende en specialisering indenfor Finansiell Rådgivning.

Afgangsprøvet afslutter uddannelsen. Den studerende skal her kunne dokumentere evne til på et metodisk og analytisk grundlag at kunne gennemføre en praksisnær og kompleks problemløsning inden for uddannelsens overordnede formål eller inden for den uddannelsesmæssige profil, som den studerende har valgt. De studerende skal gennemføre det afsluttende afgangsprøve inden for centrale problemstillinger i uddannelsen, herunder specialeforløbet.

2.3 Dimittendernes titel

Titlen Merkonom opnås ved at bestå de 4 fagmoduler. Betegnelsen på engelsk er Academy Foundation (AF) Degree in Business.

En bestået Akademiuddannelse giver adgang til titlen AU i Finansiell Rådgivning. AU står for akademiuddannet. Betegnelsen på engelsk er Academy Profession (AP) Degree in Business.

2.4 Adgangsbetingelser

Følgende uddannelser giver i henhold til § 4 i bekendtgørelse nr. 1336 af 14/12/2005 adgang til en merkantil Akademiuddannelse:

1. En relevant erhvervsuddannelse
2. En relevant grunduddannelse for voksne (GVU)
3. En gymnasial uddannelse
4. En anden relevant uddannelse på mindst samme niveau som nr. 1-3.

Ansøgerne skal endvidere have mindst 2 års relevant erhvervs erfaring efter gennemført adgangsgivende uddannelse.

Institutionen kan ud fra en konkret vurdering af uddannelsesmæssige forudsætninger optage ansøgere med uddannelsesmæssige forudsætninger, der kan sidestilles med ovennævnte uddannelsesmæssige adgangskrav.

Adgangskravene til et fagmodul er en adgangsgivende uddannelse eller erhvervs erfaring af mindst 2 års varighed.

Ansøgere, der har gennemført 4 fagmoduler eller afsluttet uddannelsen til merkonom efter tidligere regler herom, kan optages i et påbygningsforløb, hvis de opfylder adgangskravene til en merkantil akademiuddannelse. Dog kan relevant erhvervs erfaring, der er opnået før eller sideløbende med uddannelsen til merkonom, medregnes ved optagelse i påbygningsforløbet.

2.5 Indledende kurser

Indledende kurser kan tilbydes uddannelsessøgende, der ønsker optagelse eller er optaget på et fagmodul. Der er tale om studieforberedende kurser, der har til formål at forbedre grundlaget for at gennemføre et eller flere fagmoduler. De indledende fag har alle en studiebelastning svarende til 40 lektioner.

Inden for Finansiell rådgivning er der udviklet indledende kurser i økonomisk matematik, erhvervsjura, boligfinansiering og ejendomsadministration.

Fagene anbefales til studerende, der enten ikke i deres tidligere uddannelse har beskæftiget sig med det pågældende emneområde, eller som har behov for en ajourføring.

De indledende fag tager alle udgangspunkt i deltagersammensætningen og det faglige niveau ved kursernes begyndelse. Undervisnings- og arbejdsformer er afpasset efter mål og indhold i det enkelte kursus.

Fagene afsluttes ikke med en prøve, men der udstedes kursusbevis.

Ved link via institutionens hjemmeside kan man få en samlet oversigt over mål og indhold i de indledende kurser.

På www.eal.dk kan man se en samlet oversigt over relevante indledende fag til Finansiell Rådgivning AU, samt hvilke fagmoduler de retter sig i mod. Endvidere kan der findes oplysning omkring uddannelsen på www.finansraadet.dk.

2.6 Undervisnings- og arbejdsformer

Fælles for alle modulforløb ved uddannelserne er, at de er anvendelsesorienterede, dvs. at der er et relativt tæt samspil mellem den studerendes praktiske erhvervs erfaring og det teoretiske indhold. Der lægges således vægt på, at lærerne har praktisk erfaring inden for fagområdet, og at den studerendes erfaring inddrages i undervisningen.

Udviklingen af faglige og personlige kvalifikationer integreres i undervisningen, dvs. at fagligheden primært tilegnes gennem pædagogiske arbejdsformer, som udvikler og understøtter personlige kvalifikationer som selvstændighed, initiativ, kritisk sans, kreativitet, samarbejdsevne og iværksætterlyst.

I undervisningen indgår der derfor faglige diskussioner, erfaringsudveksling, casebehandling og projektarbejde, der er med til at sikre en personlig udvikling, faglig fordybelse og forbindelsen mellem teori og praksis.

Undervisningen er på Finansiell Rådgivning en kombination af tilstedeværelse, projektarbejde samt e-læring.

For at understøtte indlæringen og vurdere udbyttet af undervisningen stilles der opgaver til aflevering. For fag med skriftlig eksamen er formålet med opgaveløsningen endvidere at forberede sig til eksamen.

Der lægges endvidere vægt på, at den studerende kan opsøge, vurdere og anvende information. Det er kundskaber, som er helt grundlæggende for, at man kan tilegne sig nye kvalifikationer som led i en livslang læring og udvikling.

2.7 Eksamen og bedømmelse

Vilkårene for afholdelse og tilrettelæggelse af eksamen er fastlagt i nedenstående bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse nr. 1336 af 14/12/2005 videregående voksenuddannelser inden for det merkantile område (merkonom og AU).
- Bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser. (Eksamensbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse, bekendtgørelse nr. 250 af 15/03/2007, som angiver bedømmelsesgrundlag og – metode for prøvers og eksameners vedkommende. (Karakterbekendtgørelsen).

På baggrund af rammerne i ovennævnte bekendtgørelser har hver enkelt udbyder et eksamensreglement der skitserer de generelle eksamensregler, retningslinjerne i forbindelse med sygdom, de specielle eksamensregler i hvert enkelt fag, følgerne af ikke at overholde reglerne om eksamen, muligheden for at klage over eksamen samt mulighederne og reglerne for brug af pc ved eksamen m.v.

Alle fagmoduler, specialeforløb og afgangsprøve på Finansiell rådgivning afsluttes med eksterne prøver. Alle prøver bedømmes individuelt.

I alle fagmoduler og i specialeforløbet finder eksamen normalt sted i januar og juni måned. Det samme gælder eksamen i afgangsprøvet, men alternative datoer kan evt. aftales individuelt. Der henvises til institutionens eksamensplan.

2.8 Kvalitetssikring

Uddannelsens kvalitet og løbende kvalitetsudvikling sikres i henhold til Bekendtgørelse om kvalitetsudvikling og kvalitetskontrol i erhvervsakademiuddannelserne, bekendtgørelse nr. 635 af 30/06/2000 (Kvalitetsbekendtgørelsen).

Den enkelte udbyder eller det landsdækkende uddannelsesnetværk har et kvalitetssystem til kvalitetsudvikling af uddannelsen, der inddrager de studerende og aftagerne i den fortsatte kvalitetsudvikling. Aftagerkontakten skal sikre, at udbyderne samarbejder med erhvervslivet om den konkrete uddannelse.

3. Uddannelsens struktur og indhold

3.1 Den generelle fagfordeling på Finansiell Rådgivning for foråret 2010

Fagmoduler:

De 2 obligatoriske fag:

Erhvervsjura i den finansielle sektor 10 ECTS point	Samfunds-økonomi 10 ECTS point
--	-----------------------------------

Der skal yderligere vælges 2 valgfrie fag blandt følgende:

Vurdering og salg af fast ejendom 10 ECTS point	Omsætning og finansiering af fast ejendom 10 ECTS point	Data, marked og afsætning 10 ECTS point	Revision og årsrapport 10 ECTS point	Ejendoms-administration 10 ECTS point	Skat og moms 10 ECTS point	Virksomhedens investering og finansiering 10 ECTS point	Statistik 10 ECTS point
--	--	--	---	--	-------------------------------	--	----------------------------

Specialeforløb

Finansielle forretninger 10 ECTS point	Årsrapport og virksomheds-analyse 10 ECTS point	Fast ejendom 10 ECTS point	Analyse af regnskabsdata 10 ECTS point	Forsikrings-økonomi 10 ECTS point	Leje-fastsættelse og regnskab 10 ECTS point
---	--	-------------------------------	---	--------------------------------------	--

Afgangsprojekt

Afgangsprojekt 10 ECTS point

3.2 Uddannelsens struktur fra 1. januar 2010

Med virkning fra 1. januar 2010 ændrer HD institutionerne deres optagelseskrav til HD 2. del. Dette bevirker, at der er ændrede krav til adgang fra Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning til HD 2. dels linje Finansiell Rådgivning.

Fremadrettet gælder det for alle studerende på AU i Finansiell Rådgivning, at for at komme på HD 2. del skal man nu leve op til kravene om, at have gennemgået en række nærmere bestemte erhvervsøkonomiske elementer, dataanalyse (statistik) samt at kunne benytte metode i forbindelse med forståelse af problemstillinger samt løsning af disse. For disse dimittender vil der være adgang til samtlige HD 2.dels specialer.

Dog skal det siges, at der vil være en overgangsordning for de studerende, som allerede er i gang på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning med hensyn til videreuddannelse på HD 2. del (se punkt 3.2.1)

For at leve op til kravene omkring de erhvervsøkonomiske elementer blev det nye fagmodul "Virksomhedens Investering og Finansiering" udbudt fra Efterårssemesteret 2009.

Fra det nye semester – Foråret 2010, implementeres endnu to nye fag for at leve op til kravene om dataanalyse (statistik).

"Data, Marked og Afsætning" giver den studerende de nødvendige redskaber til at anvende statistiske metoder og statistisk tankegang ved indsamling og analyse af data, der vedrører praktiske markeds-mæssige problemstillinger med henblik på rådgivning om finansielle produkter.

Det andet fag, som udbydes fra Foråret 2010 er "Analyse af Regnskabsdata". Faget er et specialefag og giver den studerende viden omkring generelle statistiske begreber, metoder og modeller samt kendskab til anvendelsesmuligheder for statistisk metode på praktisk revision.

3.2.1 Overgangsordning for optagelse på HD 2. Del

Studerende der er påbegyndt Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning efter forrige studieordning (dvs. foråret 2009 og tidligere) kan have haft en forventning om direkte overgang til HD (FR) på de betingelser der var gældende ved opstart på akademiforløbet.

For disse dimittender vil der være adgang til det nye HD(FR) til og med september 2013. Der er hermed taget højde for studiepause, udlandsophold, barsel mv.

Dimittender af den forrige studieordning, der søger andre specialer end HD(FR) må være forberedt på at skulle aflægge prøve i fagdiscipliner der indgår i den nye HD 1. del og som ikke er dækket tilstrækkeligt af den forrige akademiuddannelse – herunder Erhvervsøkonomi og Dataanalyse.

3.2.2 Banklinjen

Der vil være to modeller for fagvalg på bank- og realkreditlinjen på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning.

Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning er blevet akkrediteret den fælleseuropæiske betegnelse "European Financial Advisor" (EFA) af European Financial Planning Association. Begge de be-

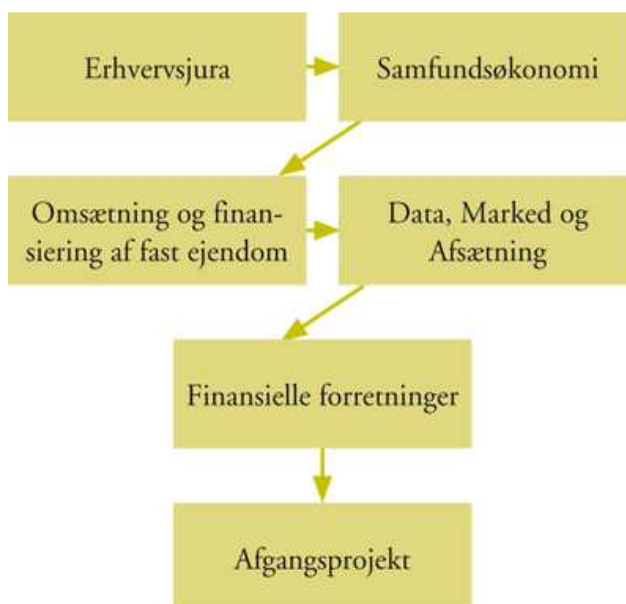
skrevne banklinjer på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning svarer til det akkrediterede niveau.

Model 1 skal vælges, hvis den studerende ønsker umiddelbar direkte adgang til alle HD 2. dels-specialer, og der opnås desuden akkreditering som "European Financial Advisor"

Pilene indikerer, i hvilken rækkefølge de studerende tilrådes at læse fagene. Dog skal de 4 første fagmoduler læses inden påbegyndelse af specialefaget. Ligesom at man ikke kan gå til eksamen i afgangprojektet, inden specialefaget er bestået.

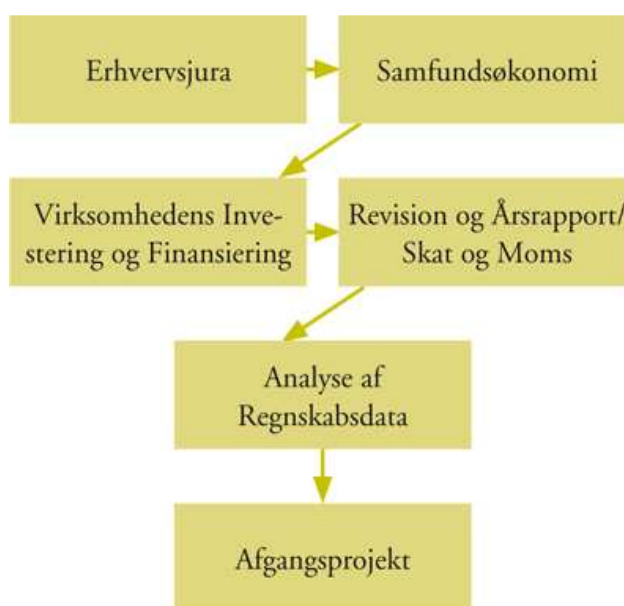
Hvis den studerende vælger **model 2**, opnås ligeledes akkreditering som "European Financial Advisor". Der vil i en kort overgangsperiode stadig være adgang med model 2 til HD 2. del i Finansiell Rådgivning. Det kræver dog, at faget "Omsætning og finansiering af fast ejendom" er afsluttet før 1. juli 2009. Derefter vil faget "Virksomhedens Investering og Finansiering" skulle vælges for at have adgang til alle HD 2. dels-specialer.

Pilene indikerer, i hvilken rækkefølge de studerende tilrådes at læse fagene. Dog skal de 4 første fagmoduler læses inden påbegyndelse af specialefaget. Ligesom at man ikke kan gå til eksamen i afgangsprojektet, inden specialefaget er bestået.

3.2.3 Revisions- og skattelinjen

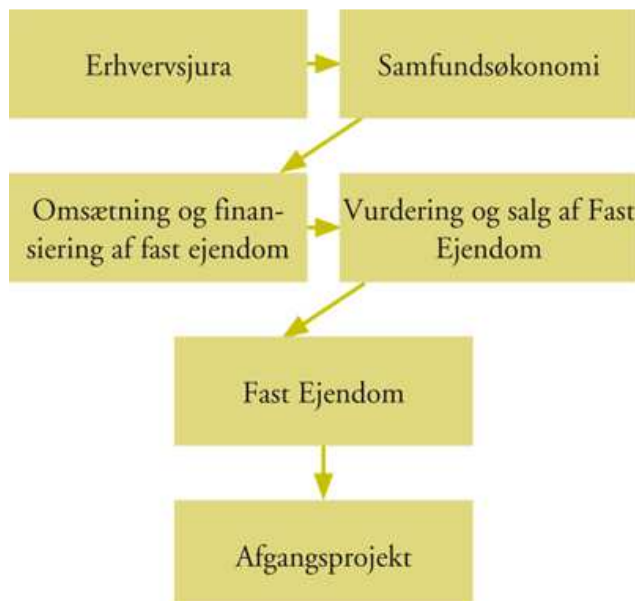
Hvis du ønsker at udvide dine kompetencer indenfor revisions- og skatteområdet og samtidig opnå adgang til HD 2. del skal du vælge følgende fagmoduler, samt specialeforløb, som ses i nedenstående model 1.

Pilene indikerer, i hvilken rækkefølge de studerende tilrådes at læse fagene. Dog skal de 4 første fagmoduler læses inden påbegyndelse af specialefaget. Ligesom at man ikke kan gå til eksamen i afgangsprøjet, inden specialefaget er bestået.

3.2.4 Ejendomsmæglerlinjen

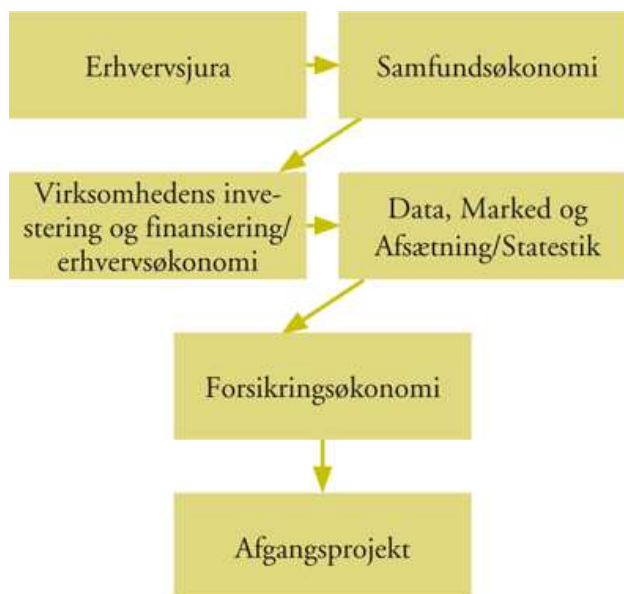
Hvis dit mål er at blive registreret som ejendomsmægler, skal du vælge følgende fagmoduler, samt specialeforløb som kan ses i nedenstående model.

Denne fagsammensætning giver **ikke** adgang til HD 2. del, da denne model ikke rummer nok elementer af hverken dataanalyse eller erhvervsøkonomisk karakter.

3.2.5 Forsikringslinjen

Hvis du ønsker at udvide dine kompetencer indenfor forsikringsområdet og samtidig opnå adgang til HD 2. del skal du vælge følgende fagmoduler, samt specialeforløb, som ses i nedenstående model.

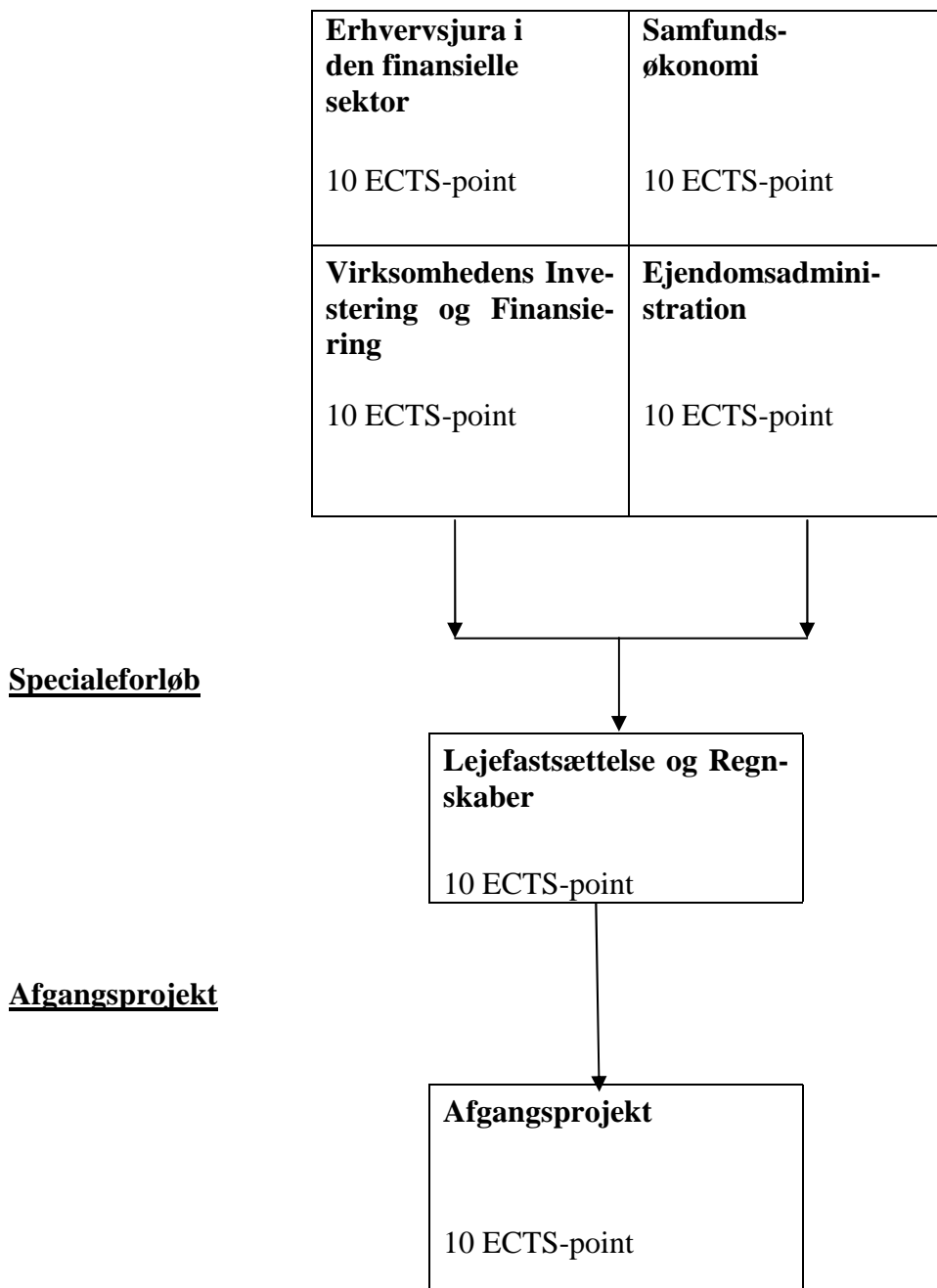

Pilene indikerer, i hvilken rækkefølge de studerende tilrådes at læse fagene. Dog skal de 4 første fagmoduler læses inden påbegyndelse af specialefaget. Ligesom at man ikke kan gå til eksamen i afgangsprøjet, inden specialefaget er bestået.

3.2.6 Ejendomsadministrationslinjen

Model: Hvis du ønsker at udvide dine kompetencer indenfor ejendomsadministrationsområdet og samtidig opnå adgang til HD 2. del skal du vælge følgende fagmoduler, samt specialeforløb, som ses i nedenstående model.

3.2.7 Merkonomuddannelsen

Du kan også læse fagmodulerne som enkeltfag og få ny viden indenfor nye eller kendte områder og samtidig opnå en merkonomuddannelse. Når du har bestået de 4 første fag, har du bestået Merkonom-uddannelsen.

Et eksempel på valg af fag kunne være:

<p>Skat og Moms</p> <p>10 ECTS</p>	<p>Revision og Årsrapport</p> <p>10 ECTS</p>
<p>Virksomhedens Investering og Finansiering</p> <p>10 ECTS</p>	<p>Data, Marked og Afsætning</p> <p>10 ECTS</p>

3.3 Obligatoriske fagmoduler**3.3.1 Erhvervsjura i den finansielle sektor**

Fagstatus	Faget er obligatorisk på fagmodul Finansiell rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, men det anbefales at have grundlæggende kendskab til erhvervsjura
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at identificere juridiske problemer samt indenfor en række områder komme med begrundede løsningsforslag, der kan opstå i forbindelse med finansiell rådgivning i en finansiell virksomhed.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende via et grundlæggende kendskab til centrale juridiske emner bliver i stand til selv at give løsningsforslag på diverse juridiske problemstillinger i relation til den relevante finansielle rådgivning samt bibringes en forståelse for grundlæggende retsprincipper.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en juridisk metode, hvorved den studerende bliver i stand til også i fremtiden at analysere og anvende ny lovgivning og praksis, hvilket gør den studerende i stand til

- at forebygge eventuelle juridiske problemer i forbindelse med den finansielle rådgivning
- at kunne afgøre, hvornår der bør indhentes anden sagkyndig bistand til løsning af problemstillingerne
- at kunne beskrive problemstillingen med de korrekte juridiske termer ved forelæggelse af problemstillingen for en sagkyndig ekspert

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov, som forskellige modtagere af den finansielle rådgivning kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige juridiske aspekter forbundet med finansiell rådgivning indenfor en bred vifte af juridiske emner.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Nationale og internationale retskilder, procesret og juridisk metode	5 %
2. Person- og familieret	10 %
3. Virksomhedsformer og -hæftelse	10 %
4. Aftaler, fuldmagter	15 %
5. Kreditaftaler og købelov	10 %
6. Gældsbreve og betalingsmidler	10 %
7. Tinglysning og pant i fast ejendom	10 %
8. Forsikring og pensionsopsparing	5 %
9. Forældelse, modregning og deponering	5 %
10. Betalingsstandsning og konkurs mm.	10 %
11. Ansættelsesforhold	5 %
12. Erstatningsret, etik og forbrugerbeskyttelse samt god skik	5 %

Totalt ..... 100 %

Centrale emner i faget

1. Nationale og internationale retskilder, procesret og juridisk metode

Målet er, at den studerende skal opnå forståelse af retskildernes tilblivelse og baggrunden herfor og betydning i et demokratisk samfund. Desuden skal de studerende opnå en generel forståelse for fortolkningsprincipper m.v. ved anvendelse af retsregler – skrevne såvel som uskrevne. Der lægges vægt på, at den studerende opnår kendskab til forskellige søgemuligheder – herunder elektronisk informationssøgning.

Den studerende skal opnå forståelse af domstolenes organisation og en retssags forløb, herunder reglerne om tvangsfuldbyrdelse.

2. Person- og familieret

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om mindreårige og umyndiges retsstilling i forhold til 3. mand, formueordningen mellem ægtefæller, herunder reglerne om særeje, skilsmisse og død samt arveret, testamente og skifte.

3. Virksomhedsformer og -hæftelse

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om virksomhedsformer og -hæftelse, herunder reglerne om selskabsdeltageres hæftelse.

Den studerende skal have kendskab til proceduren ved stiftelse af selskaber, vedtægtsforhold, indskud af selskabskapital, udstedelse af aktier og anparter samt retsstillingen for selskaber under stiftelse. Den studerende skal endvidere have kendskab til koncernforhold, reglerne om aktionær-lån/anpartshaverlån og selvfinansiering samt et vist kendskab til reglerne om udlodning.

4. Aftaler og fuldmagter

Den studerende skal kunne vurdere og anvende reglerne om indgåelse af aftaler samt om fuldmagter og prokura i forholdet til 3. mand.

Den studerende skal kunne vurdere og anvende reglerne om dette i relation til creditsikring i forbindelse med pantsætning og kaution.

Den studerende skal endvidere kunne redegøre for og anvende reglerne om mellemmand og ugyldige aftaler.

5. Kreditaftaler og købeloven

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om kreditaftaler og kreditkøb og om kreditgivers oplysningspligt overfor kreditmodtager samt ejendomsforbehold og kreditgivers fyldestgørelsesmuligheder.

Den studerende skal have kendskab til købeloven, herunder forskellen mellem forbrugerkøb, civilkøb og handelskøb. Den studerende skal endvidere have kendskab til misligholdelsesbegrebet, herunder mangler og forsinkelse samt til misligholdelsesbeføjelserne.

6. Gældsbreve og betalingsmidler

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om gældsbreve og disses overdragelse til 3. mand, forskellen på omsætningsgældsbreve og simple gældsbreve, principperne for Værdipapircentralen samt vurdere reglerne for anvendelse af vekslere, checks og betalings- og kreditkort.

Desuden skal den studerende kunne redegøre for og anvende reglerne om betaling og indfrielse af gældsbreve samt vurdere sikringsaktens gyldighed i forbindelse med eventuel pantsætning/salg af fordringer og gældsbreve.

Den studerende skal kunne redegøre for forskellene på håndpant og underpant, løsørejerpantebreve og tilbagetrædelseserklæringer samt sikringsakterne og panterettens omfang i forbindelse med de foranstående elementer.

7. Tinglysning

Den studerende skal kunne redegøre for og forstå reglerne om tinglysning af pant i både fast ejendom og løsøre, herunder vurdere tinglysningens prioritetsvirkning og gyldighedsvirkning.

Særligt omkring ejendomsforbeholdet skal den studerende opnå forståelse for retsvirkningen af tinglysningen og omfanget af panteretten, forskellen på underpant og håndpant samt om tvangsfuldbyrdelse af det pantsatte.

Vedrørende køb og salg af fast ejendom skal den studerende have kendskab til hovedtrækkene ved berigtigelsen af ejendomshandler samt de almindelige regler for belåning og finansiering af fast ejendom til beboelse, herunder tinglysning af skøde, pantebreve og servitutter, skadesforsikring samt forholdsmæssigt afslag og erstatningsansvar for fejl og mangler.

8. Forsikring og pensionsopsparing

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne for forsikringsaftaler og pensionsopsparinger (herunder Pensionsbeskatningsloven) i relation til den finansielle rådgivning og i forbindelse med en eventuel pantsættelse af f.eks. en livsforsikring.

9. Forældelse, modregning og deponering

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne for forældelse, modregning og deponering med frigørende retsvirkning.

10. Betalingsstandsning og konkurs mm.

Den studerende skal opnå forståelse for konkurslovens regler om betalingsstandsning, akkord og konkurs.

Den studerende skal endvidere have kendskab til reglerne for individuel retsforfølgning og gælds-sanering

11. Ansættelsesforhold

Den studerende skal have kendskab til Funktionærlovens regler og disses indflydelse på ansattes og arbejdsgiveres arbejdsforhold. Desuden skal den studerende have kendskab til ansættelsesforhold uden for Funktionærloven.

12. Erstatningsret, etik og forbrugerbeskyttelse og god skik

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om erstatningsret, markedsføring og etik.

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om erstatningsansvar udenfor kontraktforhold og reglerne i Forbrugeraftaleloven. Desuden skal den studerende kunne redegøre for reglerne om god skik i den finansielle sektor.

3.3.2 Samfundsøkonomi

Fagstatus	Faget er obligatorisk på fagmodul Finansiell rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, men det anbefales at have grundlæggende kendskab til matematik på C-niveau
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave:	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget Samfundsøkonomi er at give den studerende en indsigt i centrale samfundsøkonomiske sammenhænge i en international markedsøkonomi. Endvidere skal den studerende have en indføring i såvel nationale som internationale samfundsforhold.

Denne viden skal medføre, at den studerende bliver i stand til at vurdere konsekvenserne af ændrede vilkår og betingelser for den finansielle rådgivning, som gives til såvel privatpersoner som mindre virksomheder.

Det er endvidere formålet at kvalificere den studerende til at kunne anvende den opnåede kompetence i forbindelse med de daglige arbejdsopgaver i virksomheder, der beskæftiger sig med finansiell rådgivning.

Mål

Det er målet med faget at give den studerende viden om nationaløkonomiens grundlæggende begreber og teorier. Den studerende skal have kendskab til de nationaløkonomiske sektorer og deres samspil. Den studerende skal tilegne sig indsigt i såvel teorierne bag mikroøkonomi som makroøkonomi. Indsigten betyder, at den studerende skal opnå en bred og nuanceret opfattelse af de nationaløkonomiske relationer, således at denne bliver i stand til at kunne beskrive, vurdere og inddrage påvirkningerne af f.eks. økonomiske, demografiske, miljømæssige og sociale forhold på både nationalt og globalt plan i den finansielle rådgivning.

I mikroøkonomien lægges vægt på en analyse af markedets rolle som allokeringsmekanisme. Endvidere fokuseres på offentlige myndigheders og internationale organisationers påvirkning af markedsøkonomien. Arbejdsmarkedet og boligmarkedet gives i denne sammenhæng en stor vægt.

I makroøkonomien lægges vægt på analyser af ligevægtsdannelsen på valutamarkeder, pengemarkeder, varemarkeder og arbejdsmarkeder samt samspillet mellem disse markeder. Endvidere fokuseres på den økonomiske politik og det internationale samarbejde om den økonomiske udvikling samt på beskrivelse og vurdering af konjunkturudviklingen og den strukturelle udvikling.

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov, som forskellige modtagere af den finansielle rådgivning kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige økonomiske og finansielle aspekter forbundet med finansiell rådgivning inden for et bredt spektrum af dagligdags emner.

Indhold og omfang**Vejledende vægt i procent:**

1. Mikroøkonomisk prisdannelse	10 %
2. Befolkning, arbejdsmarked og boligmarked	10 %
3. Markedseffektivitet og markedsindgreb	10 %
4. Internationalt økonomisk samarbejde og handelspolitik	10 %
5. Nationalregnskab og konjunkturbeskrivelse	10 %
6. Valutamarkeder og konkurrenceevne	10 %
7. Pengemarkeder og rentedannelse	10 %
8. Makroøkonomisk indkomstdannelse	10 %
9. Ledighed og inflation	10 %
10. Økonomisk politik	10 %
Totalt	100 %

Centrale emner i faget*1. Mikroøkonomisk prisdannelse*

Den studerende skal kunne anvende økonomisk teori og metode til analyse og vurdering af prisdannelse på varemarkedet under skiftende markedsformer og -strukturer samt analysere elasticitetsbegrebet og virksomhedernes produktions- og udbudsbeslutninger.

2. Befolkning, arbejdsmarked og boligmarked

Den studerende skal have indsigt i grundlæggende demografiske metoder til beskrivelse og analyse af befolkningsudviklingen. Den studerende skal kunne redegøre for befolkningsudviklingens betydning for arbejdsmarkedet, boligmarkedet og velfærdssystemerne.

Prisdannelsen på produktionsfaktorer analyseres med særligt fokus på arbejdsmarkeder og boligmarkeder.

3. Markedseffektivitet og markedsindgreb

Den studerende skal ved hjælp af begreberne producentoverskud og forbrugeroverskud kunne analysere markedseffektivitet og effektivitetsvirkninger af markedsindgreb foretaget af offentlige myndigheder og internationale organisationer.

4. Internationalt økonomisk samarbejde og handelspolitik

Den studerende skal kunne forstå baggrunden for og identificere gevinsterne ved international handel i relation til klassiske og nyere handelsteorier og kunne vurdere handelspolitiske indgreb i form af told og importrestriktioner i forhold til givne økonomiske og politiske mål.

Endvidere skal den studerende have indsigt i forskellige former international økonomisk integration og i denne sammenhæng kende de vigtigste internationale organisationer og handelspolitiske samarbejder, herunder EU.

5. Nationalregnskab og konjunkturbeskrivelse

Den studerende skal forstå nationalregnskabets opbygning og ud fra indsamling af relevant statistik kunne redegøre for udviklingen i vigtige nationalregnskabsstørrelser og andre makroøkonomiske nøgletal. Endvidere skal den studerende kunne relatere konjunkturbeskrivelsen til aktuelle økonomisk-politiske problemstillinger. Den studerende skal kunne redegøre for udviklingen i erhvervsstrukturen.

6. Valutamarkeder og konkurrenceevne

Den studerende skal kunne redegøre for betalingsbalancen og for sammenhængen mellem betalingsbalance og udlandsgæld.

Den studerende skal kunne analysere valutakursdannelsen ved flydende valutakurser og herudfra kunne forklare mulige faktorer for valutakursændringer. Den studerende skal kunne redegøre for forskellige former for samarbejde om faste valutakurser, herunder valutakurssamarbejdet i EU. Endvidere skal den studerende kunne redegøre for kursdannelsen på valutaterminsmarkedet.

Den studerende skal kunne forstå begreberne real valutakurs og købekraftsparitet og kunne redegøre for forskellige metoder til beskrivelse af konkurrenceudviklingen.

7. Pengemarkeder og rentedannelse

Den studerende skal kunne analysere rentedannelsen under forskellige forudsætninger for økonomien, herunder en lukket og åben økonomi. I en åben økonomi skal rentedannelsen kunne analyseres - under såvel faste som flydende valutakurser - ved frie internationale kapitalbevægelser.

Sammenhængen mellem kapitalbevægelser, rente og valutakurs skal kunne forklares ved hjælp af renteparitetsteorien.

Endvidere skal den studerende kunne skelne mellem begreberne real og nominel rente.

8. Makroøkonomisk indkomstdannelse

Den studerende skal kunne analysere samfundets indkomstdannelse gennem økonomiske modeller for varemærket. Multiplikatoranalyse bruges som grundlag for at vurdere konjunkturpolitikens og udefra givne forholds betydning for nationalindkomstens størrelse.

Den studerende kunne anvende enkle økonomiske modeller indeholdende to eller flere af følgende markeder: varemærket, pengemarkedet, arbejdsmarkedet, valutamarkedet og øvrige finansielle markeder. Ved hjælp af disse modeller skal de studerende kunne analysere virkningen på centrale økonomiske størrelser som nationalindkomst, beskæftigelse, rente, prisniveau/inflation og valutakurs af ændringer i udefra givne forhold.

9. Ledighed og inflation

Den studerende skal opnå indsigt i årsagerne til arbejdsløshed og inflation samt kunne analysere relationen mellem nationalindkomst, arbejdsløshed og inflation.

Den studerende skal kunne analysere såvel de kortsigtede som de langsigtede virkninger på nationalindkomst, ledighed og inflation af konjunktur- og strukturpolitikken samt ændringer i udefra givne forhold.

10. Økonomisk politik

Den studerende skal opnå indsigt i konjunkturforløb og international konjunkturspredning og kunne vurdere den aktuelle konjunktursituation ved hjælp af økonomiske indikatorer, nationalt og globalt.

Den studerende skal opnå indsigt i analyse og vurdering af mulighederne for at påvirke konjunkturudviklingen med finans- og pengepolitik, konkurrenceevnepolitik samt strukturpolitik i en lille åben økonomi samt i en global sammenhæng.

Den studerende skal kunne vurdere konjunkturpolitikens virkninger såvel ved faste som ved flydende valutakurser.

Konsekvenserne af politikkerne relateres både til den samfundsøkonomiske udvikling og til virksomhederne og deres omverden.

3.4 Øvrige fagmoduler (Valgfrie)

3.4.1 Data, Marked og afsætning	
Fagstatus	Faget er et fagmodul på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelsen i Finansiell uddannelse
Eksamensform	Mundtlig eksamen på baggrund af Synopsis
Særlige adgangsforsættninger	Det forudsættes, at den studerende har gennemfört faget Samfundsökonomi
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver (cases). Der udarbejdes en synopsis, som skal godkendes.
Projekt opgave:	Faget er et fagmodul på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning

Formål

Faget "Data, Marked og Afsætning" har til formål at give den studerende indsigt i anvendelsen af relevante statistiske modeller og metoder. Faget er centralt for at opnå kompetencer til at forstå, analysere og vurdere centrale markeds- og afsætningsmæssige problemstillinger.

Mål

Faget "Data, marked og Afsætning" har som målsætning at bibringe den studerende de nødvendige redskaber til at anvende centrale statistiske metoder ved indsamling og analyse af data, der vedrører praktiske markeds-mæssige problemstillinger med henblik på salg af finansielle produkter. Således vil den studerende tilegne sig metoder til vurdering af usikkerhed, design af modeller og gennemførelse af repræsentative undersøgelser af både finansielle markeder og afsætningsmarkeder for finansielle produkter.

Indhold:

Fagets centrale temaer er:

Dataanalyse (5 ECTS)

- Deskriptiv statistik
- Sandsynlighedsteori
- Stokastiske variable og sandsynlighedsfordelinger
- Stikprøveudvælgelse og stikprøvefordelinger
- Punkt- og intervalestimation
- Hypotesetest
- Antalstabeller
- Regressions- og korrelationsanalyse.

Markedsanalyse/metodelære (2 ECTS)

- Vurdering af kvantitative og kvalitative analysemetoder og teknikkers anvendelighed
- Kvalitative metoder – interviews, fokusgrupper
- Valg af undersøgelsesdesign og herunder valg af dataindsamlings- og databehandlingsmetoder
- Vurdering af validitet og reliabilitet ved de foreslåede undersøgelser
- Præsentation og argumentation for den valgte metode og det valgte undersøgelsesdesign

Praktisk anvendelse af dataanalyse på finansielle markeder og markedsdata (2 ECTS)

- Statistisk beskrivelse af data fra finansielle markeder
- Sandsynlighedsteoretisk beskrivelse af finansiell risiko
- Porteføljeteori

Afsætning (1 ECTS)

- Segmentering
- Positionering

Den studerende skal have viden om:

- Generelle statistiske begreber, metoder og modeller, herunder
- deskriptiv statistik
- sandsynlighedsteori
- stikprøveanalyse
- hypotesetest
- regressions- og korrelationsanalyse.
- krav til dataindsamling med henblik på markedsanalyse og afsætning
- anvendelsesmuligheder for statistisk metode i forbindelse med afsætning af finansielle produkter

Den studerende skal have færdigheder i at:

- udvælge og anvende statiske modeller på finansielle data og markedsdata
- opstille og teste relevante hypoteser på finansielle data og markedsdata
- Foretage statistiske undersøgelser, herunder stikprøveudtagning, med henblik på analyse af finansielle data og markedsdata
- kunne udarbejde og forholde sig kritisk til forecast og budgettering på både virksomhed eller konkret vare/projekt

Den studerende skal have kompetencer til at:

- gennemføre markedsanalyser ved hjælp af statistisk metode
- effektivisere kvaliteten af udvalgte data og mængden af data ved gennemførelse af analyser af finansielle data og markedsdata

Undervisningsformer:

Fagets emneområder vil blive behandlet med udgangspunkt i den finansielle sektors problemstillinger. Der vil endvidere blive lagt vægt på, at teorier, modeller og opgaver anvendes med udgangspunkt i reale forhold på markedet. Det betyder, at teorien søges knyttet til en praktisk problemløsning.

Undervisningen vil i praksis foregå i en kombination af fremmøde og virtuelle aktiviteter. Undervisningen på de enkelte kursusdage vil primært være dialogbaseret undervisning med udgangspunkt i konkrete cases. Undervisningen suppleres med øvelsesopgaver, som diskuteres i undervisningen.

Udprøvning:

Indstillingen til eksamen sker på baggrund af en godkendelse af en synopsis. Synopsen er blevet løst over en weekend, og er baseret på en centralt stillet case. Besvarelsen opfølges af et mundtligt forsvar af Synopsis-besvarelsen. Det mundtlige forsvar er den endelige eksamen i faget.

Det mundtlige forsvar/prøven varer ca. 30 minutter inkl. votering. Prøven er individuel og med individuel bedømmelse. I bedømmelsen indgår udelukkende det mundtlige forsvar/prøven.

Der gives én samlet karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

3.4.2 Skat og Moms

Fagstatus:	Faget er et fagmodul på Finansiell Rådgivning (se evt. side 9)
Omfang:	10 ECTS-point
Uddannelse:	Akademiuddannelse i Finansiell Rådgivning
Eksamensform:	4 timers skriftlig prøve
Faglige forudsætninger:	Det anbefales, at Samfundsøkonomi, Erhvervsjura i den finansielle sektor på Finansiell Rådgivning er bestået
Skriftlige arbejder:	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave:	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er, at den studerende opnår et grundlæggende og bredt overblik over principperne i det danske skatte- og moms system. Herunder opgørelse af den skattepligtige indkomst for ikke selvstændige erhvervsdrivende personer og selvstændige erhvervsdrivende personer samt skatteberegning for disse personer.

Den studerende skal endvidere kunne kombinere sin faglige viden med en metodemæssig indsigt med henblik på at kunne analysere og vurdere praktiske problemstillinger i forbindelse med finansiell rådgivning.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende via et bredt kendskab til dansk skatte- og momslovgivning bliver i stand til at udarbejde skattemæssig indkomstopgørelse samt foretage skatteberegning for fysiske personer. Endvidere skal den studerende kunne løse grundlæggende momsmæssige problemstillinger.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig følgende:

- opnår forståelse for udviklingen i dansk skatteret
- opnår forståelse for skatterettens retskilder og skatteadministrationens opbygning
- opnår forståelse for reglerne omkring fuld og begrænset skattepligt
- kan opgøre den skattepligtige indkomst med udgangspunkt i statskattelovens §§ 4-6
- kan anvende reglerne omkring opgørelse af kapitalgevinster og tab
- kan foretage skatteberegning for fysiske personer
- opnår forståelse af den selvstændige erhvervsdrivendes valg mellem indkomstopgørelsesmodeller
- kan anvende reglerne i virksomhedsskatteloven
- opnår forståelse for de grundlæggende regler i momsloven

Som en integreret del af den faglige indlæring udvikles og styrkes den studerendes metodebevidsthed gennem inddragelse af metodemæssige overvejelser i øvelser, opgaver, cases, projekter og faglige diskussioner.

Den studerende skal således kunne:

- opstille en undersøgelsesplan (undersøgelsesdesign) for indsamling af data, herunder kunne

vurdere forskellige undersøgelsesmetoders stærke og svage sider

- indsamle, bearbejde og tolke kvantitative og kvalitative data samt kunne forholde sig kritisk til et foreliggende eller nyt datamateriale, herunder kunne vurdere anvendelsen af måleskalaer, datas relevans, aktualitet, validitet, reliabilitet og generaliserbarhed

Projekt

Godkendelse af teamprojektet er en forudsætning for at kunne indstilles til eksamen. Projektet består dels af en skriftlig opgave samt et opponertindlæg.

Emnet for projektet fremgår af en bunden opgaveformulering, der primært lægger vægt på metode og ikke i så høj grad fagligt indhold.

Undervisningen tager udgangspunkt i at den studerende i forvejen har en viden om økonomi og jura, der mindst svarer til fagene "Erhvervsjura i den finansielle sektor", "Samfundsøkonomi" og "Erhvervsøkonomi".

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Udviklingen i dansk skatteret	5 %
2. Skatterettens kilder og skattemyndighedernes organisation	5 %
3. Fuld og begrænset skattepligt for fysiske personer	10 %
4. Skattepligtige indtægter og fradragsberettigede omkostninger	35 %
5. Beskatning af kapitalgevinster	15 %
6. Skatteberegning for fysiske personer	15 %
7. Moms	15 %
Totalt	<u>100 %</u>

Centrale emner i faget

1. Udviklingen i dansk skatteret

Den studerende skal opnå forståelse for udviklingen i dansk skatteret herunder beskatningsinstrumenterne formuebeskatning, beskatning af løbende indkomst og forbrugsbeskatning.

2. Skatterettens kilder og skattemyndighedernes organisation

Den studerende skal opnå forståelse for, hvilke retskilder og disses prioritering, der skal anvendes ved skattesystemets administration. Den studerende skal opnå viden om skatteadministrationens opbygning og opgaver. Herunder skal den studerende opnå forståelse af klagebehandlingen ved skatteankenævnet, landsskatteretten og domstolene.

3. Fuld og begrænset skattepligt for fysiske personer

Den studerende skal opnå forståelse for reglerne omkring fuld og begrænset skattepligt herunder skattepligtens indtræden og ophør.

4. Skattepligtige indtægter og fradragsberettigede omkostninger

Den studerende skal med udgangspunkt i statsskattelovens §§ 4-6 kunne opgøre den skattepligtige indkomst under hensyntagen til korrekt periodisering. Begrebet løbende indkomsterhvervelse af-

grænses i forhold til indkomstgrundlag. Begrebet erhvervsindkomst afgrænses i forhold til lønindkomst og hobbyvirksomhed. Fradragsberettigede omkostninger afgrænses i forhold til etableringsomkostninger, private omkostninger og driftsfremmede omkostninger.

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i ligningsloven:

- Beskatning af personalegoder herunder beskatning af fri bil, fri telefon og datakommunikation, fri bolig, gaver og rabatter m.v.
- Beskatning af jubilæumsgratiale og fratrædelsesgodtgørelser
- Beskatning af værelsesudlejning samt sommerhusudlejning
- Beregning af indkomstskattepligtige renteindtægter samt skattefri renteindtægter
- Opgøre skattefri indtægter, herunder rejse- og beforderingsgodtgørelse, hædersgaver samt visse sociale ydelser

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i ligningsloven:

- Reglerne om fradrag for rejse- og reklameudgifter
- Reglerne om fradrag for repræsentationsudgifter
- Reglerne om fradrag for forsøgs- og forskningsudgifter
- Reglerne om fradrag for udgifter til markedsundersøgelser
- Reglerne om fradrag for advokat- og revisorudgifter
- Beregning af fradragsberettigede rentekomkostninger samt ikke fradragsberettigede rentekomkostninger
- Beregning af beforderingsfradrag
- Beregning af øvrige lønmodtagerudgifter

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i afskrivningsloven:

- Reglerne om afskrivning på driftsmidler, skibe, bygninger og installationer
- Reglerne om afskrivning på immaterielle aktiver
- Reglerne om de skattemæssige konsekvenser af foretagne afskrivninger ved salg af aktiver og virksomhedsophør
- Reglerne om de skattemæssige konsekvenser ved salg af bygninger, hvorpå der har været foretaget skattemæssige afskrivninger

5. Beskatning af kapitalgevinster

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i aktieavancebeskatningsloven:

- Beregning af fortjeneste / tab ved personers afståelse af aktier
- Beregning af de skattemæssige konsekvenser ved salg af tegningsretter
- Beregning af de skattemæssige konsekvenser ved modtagelse af fondsaktier
- Beskatning af fortjeneste / anvendelse af tab ved afståelse af børsnoterede og unoterede aktier

Den studerende skal opnå forståelse af følgende områder i kursgevinstloven:

- De skattemæssige konsekvenser for personer ved blåstemplede og sortstemplede fordringer i danske kroner
- De skattemæssige konsekvenser ved gæld i danske kroner
- De skattemæssige konsekvenser ved fordringer og gæld i udenlandsk valuta

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i ejendomsavancebeskatningsloven:

- Beregning af fortjeneste / tab ved afståelse af afskrivningsberettigede og ikke afskrivningsberettigede erhvervsejendomme

- Beskatning af fortjeneste / anvendelse af tab ved afståelse af erhvervsejendomme
- Beskatningsreglerne ved afståelse af parcelhuse, ejerlejligheder og sommerhuse

6. Skatteberegning for fysiske personer

Den studerende skal kunne anvende personskattelovens regler ved:

- Skatteberegning for enlige og gifte personer
- Modregning af underskud mellem ægtefæller
- Fremførsel af underskud til modregning i efterfølgende indkomstår

Den studerende skal kunne anvende ejendomsværdiskatteloven ved:

- beregning af ejendomsværdiskat for ejendomme anskaffet før og efter 1. juli 1998
- beregning af ejendomsværdiskat for pensionister

Den studerende skal opnå forståelse af den selvstændige erhvervsdrivendes valg mellem følgende indkomstopgørelsesmodeller:

- Personskatteloven
- Virksomhedsskatteloven
  - virksomhedsordningen
  - kapitalafkastordningen

Den studerende skal kunne anvende følgende områder i virksomhedsskatteloven:

- Hvem kan anvende virksomhedsordningen og kapitalafkastordningen
- Beregning af indskudskonto og kapitalafkastgrundlag
- Beregning af virksomhedens skattepligtige indkomst
- Foretage overskudsdisponering samt beregne de optimale opsparingsmuligheder
- Beregning af rentekorrektion
- Anvendelse og fremførsel af skattemæssige underskud i virksomheden

7. Moms

Den studerende skal opnå forståelse for følgende områder i momsloven:

- Momsrettens retskilder
- Momssystemet, princip og formål
- Reglerne om momspligtige og momsfri aktiviteter, herunder momsregistrering
- Reglerne om momsfradrag, herunder delvis fradragsret, ingen fradragsret og investeringsgoder
- Regler om opkrævning, angivelse og betaling af moms, herunder hæftelse
- Moms og regnskabsførelse

3.4.3 Vurdering og salg af fast ejendom

Fagstatus	Faget er et valgfrit fagmodul Finansiell rådgivning. For kommende ejendomsmæglere er faget obligatorisk
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforudsætninger	Det anbefales at Samfundsøkonomi, Erhvervsjura i den finansielle sektor og Omsætning og finansiering af fast ejendom på Finansiell rådgivning er bestået
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes.

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at forstå salgsprocessen i en ejendomshandel og anvende teorien for personligt salg.

Det er desuden formålet, at kvalificere den studerende til at foretage behovsafdækning for kunden og yde etisk korrekt rådgivning. Dels i forbindelse med salg af boliger i fri handel men også i forbindelse med salg af fast ejendom på tvangsauktion og i forbindelse med salg af specielle ejendomme – herunder ejendomme, der er udlejet.

Derudover skal den studerende kvalificeres til at vurdere kvaliteten af byggerier gennem konkret viden om almindeligt anvendte bygningsmaterialers egenskaber, samt kunne identificere almindeligt forekommende skader på bygninger.

Den studerende skal endelig kunne kombinere sin faglige viden med en metodemæssig indsigt med henblik på at kunne analysere og vurdere praktiske problemstillinger i forbindelse med finansiell rådgivning.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende opnår det fornødne kendskab til bygningstekniske forhold og udvalgt lovgivning, og kunne anvende dem i relation til værdiansættelsen af fast ejendom. Samtidig er det målet at den studerende skal kunne anvende reglerne om og proceduren for salg af fast ejendom på tvangsauktion. Endelig er det et mål med kurset at give den studerende en grundlæggende viden om formidling og forhandling mellem købere og sælgere af boliger.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig et grundigt kendskab til de enkelte fagelementer, hvilket gør den studerende i stand til at kunne:

- vurdere kvaliteten af anvendte byggematerialer samt identificere almindeligt forekomne skader på bygningerne, og anvende disse observationer ved værdiansættelse af ejendommen
- vurdere om lejeretlige regler er overholdt
- beskrive forløbet i en tvangsauktion over fast ejendom og anvende reglerne om tvangsauktion over fast ejendom
- anvende spørgeteknikker til afdækning af kundens behov, og kunne redegøre for salgsprocessen i en ejendomshandel i relation til både køber og sælger.

Som en integreret del af den faglige indlæring udvikles og styrkes den studerendes metodebevisthed gennem inddragelse af metodemæssige overvejelser i øvelser, opgaver, cases, projekt og faglige diskussioner.

Den studerende skal således kunne:

- opstille en undersøgelsesplan (undersøgelsesdesign) for indsamling af data, herunder kunne vurdere forskellige undersøgelsesmetoders styrke og svage sider
- indsamle, bearbejde og tolke kvalitative og kvantitative data samt kunne forholde sig kritisk til et foreliggende eller nyt datamateriale, herunder kunne vurdere anvendelsen af måleskalaer, datas relevans, aktualitet, validitet, reliabilitet og generaliserbarhed.

Projekt

Godkendelse af teamprojektet er en forudsætning for at kunne indstilles til eksamen. Projektet består dels af en skriftlig opgave samt et opponertindlæg.

Emnet for projektet fremgår af en bunden opgaveformulering, der primært lægger vægt på metode og ikke i så høj grad fagligt indhold.

Undervisningen tager udgangspunkt i at den studerende i forvejen har en viden om økonomi, finansiering og jura, der mindst svarer til fagene ”Erhvervsjura i den finansielle sektor”, ”Samfundsøkonomi” og ”Omsætning og finansiering af fast ejendom”.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Lovgivning	
1.1. Regulering vedr. fast ejendom (udvalgte bestemmelser fra bl.a. af planlov, udstykningslov, tinglysningslov, m.v.).....	10 %
1.2. Ejendomsvurdering.....	5 %
Total for dette delelement	15 %
2. Lejeret:	
2.1. Lejeloven: Anvendelsesområde, lejefastsættelse, opsigelse, tilbudspligt.....	5 %
2.2. Boligreguleringsloven: Anvendelsesområde, omkostningsbestemt leje	10 %
2.3. Erhvervslejeloven: Anvendelsesområde, lejefastsættelse, sammenhæng til øvrig lovgivning.....	5 %
Total for dette delelement	20 %
3. Tvangsauktion over fast ejendom:	
3.1. Forløbet af en tvangsauktion over fast ejendom	10 %
3.2. Opgørelse af sikkerhedsstillelse og omkostninger ved køb på tvangsauktion.....	5 %
3.3. Alternativt opråb og uensartet behæftede ejendomme	5 %
Total for dette delelement	20 %
4. Diverse ejendomme:	
4.1. Bygninger på lejet grund, timeshare, fredede bygninger, hjemfaldsforpligtelse, blandede bolig- og erhvervsjendomme	5 %
Total for dette delelement	5 %
5. Bygningsteknik:	
5.1. Materialelære samt typiske fejl og mangler.....	15 %
5.2. Bygningskonstruktioner.....	5 %

5.3. Lovgivning	5 %
Total for dette delement	25 %
6. Salg:	
6.1. Kundetypologier – behovsafdækning og købsadfærd	5 %
6.2. Salgsprocessen i en ejendomshandel	5 %
6.3. Forberedelse og gennemførelse af salgsmødet	5 %
6.4. Total for dette delement	15 %
Totalt	100 %

Centrale emner i faget

1. Lovgivning

Den studerende skal have kendskab til de regler i lovgivningen, der regulerer dispositionsmulighederne over fast ejendom. Herunder bl.a. planlægningshierarkiet i planloven, samt reglerne om anvendelsesbegrænsning af fritidsboliger, begrænsninger i mulighed for at disponere over en del af en fast ejendom ved salg, pantsætning eller udlejning.

Den studerende skal herudover have kendskab til reglerne om vurdering af landets faste ejendomme samt hvad disse vurderinger anvendes til.

2. Lejeret

Den studerende skal have grundlæggende forståelse for de krav lejereren kan stille til lejemålet samt tilde misligholdelsesbeføjelser lejereren har, hvis lejemålet er mangelfuldt.

Den studerende skal have grundlæggende viden om reglerne om lejens betaling samt udlejers misligholdelsesbeføjelser ved forsinkelse med betalingen.

Den studerende skal have kendskab til reglerne om lejerettens overgang til andre (fremleje, bytte m.v.).

Den studerende skal kunne redegøre for, hvorledes lejen fastsættes i regulerede og uregulerede kommuner (reglerne for hvornår det er den ene og den anden og lejens regulering i hovedtræk).

Den studerende skal kunne redegøre for reglerne om opsigelse fra både lejer og udlejers side og ophævelse – navnlig opsigelsesgrundene og frister.

Den studerende skal have kendskab til muligheden for nedlæggelse og sammenlægning af boliger mv.

Den studerende skal have et grundlæggende kendskab til reglerne for erhvervslejemål.

3. Tvangsauktion

Den studerende skal kunne redegøre for en tvangsauktionssags forløb og kunne anvende reglerne herfor, herunder reglerne om vejledningsmøde og forberedende møde samt debtors mulighed for at afværge auktionen. Derudover skal den studerende have kendskab til fogedrettens mulighed for antagelse af en sagkyndig person og dennes rolle.

Den studerende skal kunne redegøre for, hvilke byrder og hæftelser en auktionskøber overtager og hvilke der kan kræves afløst efter auktionen, samt om reglerne om alternativt opråb. I den forbindelse skal den studerende kunne opgøre dels købesum og dels sikkerhedsstillelse ved et konkret auktionsbud.

Den studerende skal have kendskab til hvilke aktiver, der er omfattet af auktionen og, hvorledes auktionen forløber, hvis pantaverne har pant i ejendommen og i dennes tilbehør, med afvigende

prioritetsstilling. I dette tilfælde skal den studerende kunne opstille en fordelingsnøgle og foretage en fordeling af auktionsbuddet på de aktiver, der er omfattet af auktionen.

Endelig skal den studerende kunne udfylde en tvangsauktionssalgsopstilling (købsnøgle).

4. Diverse ejendomme

Den studerende skal have kendskab til de særlige problemstillinger, der knytter sig til omsætning af bygninger på lejet grund, timeshare, fredede bygninger og ejendomme med hjemfaldspligt.

Den studerende skal desuden have kendskab til de forskellige typer af blandede bolig- og erhvervs-ejendomme samt til de konsekvenser ejendomstypen har for omsætning udlejning og belåning.

Endelig skal den studerende kunne vurdere om lov om omsætning af fast ejendom og lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom finder anvendelse ved omsætning af alle de forskellige ejendomstyper.

5. Bygningsteknik

Den studerende skal have kendskab til den overordnede lovgivning og planlægning, der regulerer byggeriet i Danmark. Den studerende skal desuden have et indgående kendskab til byggelovgivningen herunder bygningsreglementerne.

Den studerende skal opnå et kendskab til alm. forekommende materialer og konstruktioner, der anvendes i nybyggeri i dag og anvendtes i tidligere tider. Den studerende skal samtidigt bibringes et kendskab til de alm. forekommende fejl og skader i byggeriet og nogle årsager hertil.

6. Salg

Den studerende skal være i stand til i praksis at anvende teorier og begreber inden for fagområdet personligt salg.

Det forventes således at den studerende tilegner sig faglig metode, hvilket gør den studerende i stand til trin for trin at redegøre for optimering af ”Det personlige salg”

Der lægges vægt på at den studerende via et grundlægende kendskab til centrale begreber og værktøjer inden for salg og kommunikation bliver i stand til at tilrettelægge og gennemføre ejendomssalget professionelt – både i relation til køber (købsaftale) og i relation til sælger (formidlingsaftale). I denne forbindelse skal den studerende kunne forberede og gennemføre et salgsmøde.

Derudover er det målet, at den studerende kan redegøre for salgsprocessen i en ejendomshandel.

3.4.4 Virksomhedens Investering og Finansiering

Fagstatus	Faget er et fagmodul på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning
Eksamensform	4 timers skriftlig eksamen
Særlige adgangsforsudsætninger	Det forudsættes, at den studerende har gennemført Samfundsøkonomi
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 4 eksamensopgaver (cases) samt 1 multiplechoicetest.
Eksamensadgang	Der udarbejdes et projekt, som skal godkendes før den studerende kan indstilles til eksamen.

Mål:

Faget "Virksomhedens Investering og Finansiering" har som målsætning at bibringe den studerende kompetencer til at analysere og vurdere centrale erhvervsøkonomiske problemstillinger. Herudover skal faget give den studerende indsigt i anvendelsen af relevante modeller og metoder til løsningen af de ovennævnte problemstillinger.

Indhold:

Fagets centrale temaer er virksomhedens:

- markedssituation og efterspørgselsforhold (2 ECTS)
- omkostningsforhold, produktionsstrukturer og dens placering i værdikæder (1 ECTS)
- udvidede optimeringsbeslutninger under forskellige markedsformer, tidshorisonter og begrænsninger (3 ECTS)
- investeringsbeslutninger samt metoder til vurdering af rentabilitet samt risiko i investeringer (2 ECTS)
- finansieringsbeslutninger samt metoder til vurderinger af finansieringsomkostninger og risici (2 ECTS)

Den studerende skal have viden om:

Efterspørgselsteori, elasticitetsbegreber, markedsformer, interressentanalyse, omverdensanalyse, industrianalyse, omkostningsteori og – analyse, produktionsstrukturer og –teori, værdikædeanalyse, optimering, spilteori og prisstrategier, prisdiskrimination, investerings- og finansieringskalkuler.

Den studerende skal have færdigheder i at:

- anvende centrale erhvervsøkonomiske problemstillinger og metoder
- kunne opstille en betalingsstrøm, samt anvende forskellige metoder til beregning af en investerings fordelagtighed
- kunne vurdere parameterindsatsen ud fra omkostnings- og afsætningsforhold. Der skal vurderes ved afsætning på et marked med prispølsomhed (faldende prisfunktion) og et ekstra marked med konstant salgspris

- vurdere, hvilken indflydelse efterspørgselsforhold på konsument- og producentmarkedet, konkurrenceforhold og andre forhold i omverdenen har på virksomhedens afsætningsfunktion
- opstille undersøgelsesdesign, formulere problemformuleringer og lave en systematisk skriftlig fremstilling.

Den studerende skal have kompetencer til at:

- håndtere virksomhedens omkostningsstruktur på basis af en opdeling i variable og faste omkostninger, samt kunne arbejde med omkostningsforløb ved forskellig faktorindsats og kapacitetsudnyttelse både ved rigelig og knap kapacitet.
- Omkostningerne skal endvidere kunne relateres til værdikæden, og det skal kunne vurderes, hvor i værdikæden der kan være basis for omkostningsbesparelser eller hvor indsats af ekstra ressourcer kan forøge værditilvæksten
- kunne håndtere forskellige finansieringsformer (herunder egenkapital) og disses karakteristika (effektiv rente, løbetid, sikkerhedsstillelse, fleksibilitet og likviditet), i forbindelse med investeringer i omsætnings- og anlægsaktiver.
- Anvende teori ved problemidentifikation og problemløsning i relation til problemstillinger i praksis.

Undervisningsformer:

Fagets emneområder vil blive behandlet med udgangspunkt i den finansielle sektors problemstillinger. Der vil endvidere blive lagt vægt på, at teorier, modeller og opgaver anvendes med udgangspunkt i reale forhold på markedet. Det betyder, at teorien søges knyttet til en praktisk problemløsning.

Undervisningen vil i praksis foregå i en kombination af fremmøde og virtuelle aktiviteter. Undervisningen på de enkelte kursusdage vil primært være dialogbaseret undervisning med udgangspunkt i konkrete cases. Undervisningen suppleres med øvelsesopgaver, som diskuteres i undervisningen.

Udprøvning:

Deltagelse ved eksamen er forudsat at den studerende har udarbejdet et afsluttende projekt, og har fået dette godkendt. Selve eksamen er en 4 timers skriftlig eksamen i fagets hovedområder.

3.4.5 Omsætning og finansiering af fast ejendom

Fagstatus	Faget er et valgfrit modul på Finansiell rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, men det anbefales, at man har erhvervet sig en viden svarende til faget "Erhvervsjura i den finansielle sektor", før man påbegynder dette fag
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes.

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at identificere de relevante finansielle og juridiske problemstillinger knyttet til rådgivning i forbindelse med omsætning og finansiering af fast ejendom, og at kunne anvende reglerne herom i praksis.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende kan anvende love og regler, der har betydning for boligomsætning og boligfinansiering, herunder en viden om de lovregler der påvirker og regulerer de forskellige aktører på ejendoms markedet. Der lægges særligt vægt på lovgrundlaget for ejendomsomsætning, ejendoms typer og – kategorier, herunder disses betydning i de forskellige sammenhænge hvori de optræder, ejendomshandlens faser i detaljer, aktørernes undersøgelsespligt på ejendoms markedet, ejendomshandlens dokumenter og et bredt kendskab til finansieringsvalg og belåning af de respektive ejendomme samt rådgivning herom.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig et grundigt kendskab til fagets indhold, hvorved den studerende bliver i stand til

- at kunne udføre almindeligt forekommende rådgivningsopgaver vedrørende omsætning og finansiering af fast ejendom,
- at forebygge eventuelle juridiske problemer i forbindelse med rådgivning om omsætning og finansiering af fast ejendom,
- at kunne afgøre, hvornår der bør indhentes anden sagkyndig bistand til løsning af problemstillingerne,

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov, som forskellige modtagere af den finansielle rådgivning kan forventes at have eller få, men også de regelsæt, som udbydere af den finansielle rådgivning skal arbejde under.

Indhold og omfang:

1. DE FINANSIELLE AKTØRERS OPGAVER, ANSVAR og god skik:	
1.1. Rolle- og ansvarsfordeling mellem: Ejendomsmæglere, Pengeinstitutter, Realkreditinstitutter, Advokater & Revisorer og Ejendomsadministratorer	<u>5 %</u>
Total for dette delelement	<u>5 %</u>
2. RETSREGLER OM FAST EJENDOM:	
2.1. Lov om omsætning af fast ejendom, formidlerbekendtgørelsen, Lov om erhvervelse af fast ejendom.....	20 %
2.2. Lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom, ”Energimærkningsloven”m.v.	5 %
Total for dette delelement	<u>25 %</u>
3. EJENDOMSKATEGORIER:	
3.1. Ejerboliger til helårs- og fritidsbrug, boliglandbrug, nedlagt landbrug	15 %
3.2. Andelsboliger og andre bofællesskaber	10 %
Total for dette delelement	<u>25 %</u>
4. FINANSIERING – DOKUMENTER OG FORLØB:	
4.1. Valg mellem finansieringsmuligheder og rådgivning herom ·	15 %
4.2. Beregningsmodeller til kontantpriser og finansieret pris samt brutto/ nettohusleje	<u>10 %</u>
Total for dette delelement	<u>25 %</u>
5. EJENDOMSOMSÆTNING - DOKUMENTER OG FORLØB:	
5.1. Omsætning af ejerboliger til helårsbrug og fritidshuse	10 %
5.2. Ejendomsværdiskat, ejendomsskat	5 %
5.3. Købsaftalens indhold.....	<u>5 %</u>
Total for dette element	<u>20 %</u>
 Totalt	 <u>100 %</u>

Centrale emner i faget

1. De finansielle aktørers opgaver og ansvar.

Den studerende skal kunne redegøre for de opgaver, der typisk løses af den enkelte professionelle aktør, herunder eventuelle undersøgelsesforpligtelser, som påhviler den enkelte aktør eller respektivt er knyttet til den enkelte opgave. Derudover skal den studerende kunne vurdere ansvarsfordelingen mellem flere aktører – særligt i relation til rådgiveransvar og god skik.

Den studerende skal kende den placering, som realkreditinstitutterne og pengeinstitutterne har på det finansielle område, herunder hvilke opgaver de enkelte institutter faktisk påtager sig. Den studerende skal tillige kunne redegøre for de overordnede principper i rådgiverens ansvar (professionsansvar) og den traditionelle ansvarsfordeling mellem de forskellige aktører på det finansielle område.

2. Retsregler om fast ejendom.

Målet er, at den studerende skal opnå kendskab til og forståelse for de retsregler, som er centrale i forbindelse med omsætning og finansiering af fast ejendom. Udover et godt kendskab til lovene og de hertil knyttede bekendtgørelser, skal den studerende kunne anvende retsreglerne i praksis.

Der lægges særlig vægt på de regelsæt, der regulerer og/eller er bestemmende for de enkelte aktørers virksomhedsudøvelse.

Den studerende skal have et grundigt kendskab til Lov om omsætning af fast ejendom og de til denne lov knyttede bekendtgørelser. Den studerende skal således have et grundigt kendskab til ejendomsformidlerens undersøgelsesforpligtelser, lovkravene til alle aktørers ydelser og til de dokumenter, der udarbejdes i forbindelse med en ejendomshandel.

Den studerende skal have et grundigt kendskab til Lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom og de dertil knyttede bekendtgørelser, idet den studerende skal kunne anvende reglerne om tilstandsrapport og forsikringsoplysning mv. samt reglerne om fortrydelsesret for forbrugere ved handel med fast ejendom, ligesom den studerende skal kende til reglerne i forbindelse med handel med nyopførte ejendomme.

Den studerende skal kunne rådgive om reglerne om erhvervelse af fast ejendom, herunder de regler som er indeholdt i den til loven knyttede bekendtgørelse vedrørende EU og EØS-borgere. Reglerne for erhvervelse af ejendomme med landbrugspligt og reglerne for selskabers erhvervelse af fast ejendom skal den studerende også kunne anvende. Endelig skal den studerende have grundigt kendskab til reglerne i Lov om fremme af energi- og vandbesparelser i bygninger.

Den studerende skal have kendskab til den del af lejelovgivningen, som er relevant i relation til ejerboliger i et omfang så vedkommende kan rådgive boligkøbere og – sælgere om reglerne for etablering og opsigelse af lejemaal i ejerboliger. Den studerende skal endvidere have et basalt kendskab til samspillet mellem de private lejelove, de særlige kontraktskrav samt centrale begreber.

Den studerende skal have et overordnet kendskab til de regler i den finansielle rådgivning, som regulerer pengeinstitutters og realkreditinstitutters virksomhedsområde. Den studerende skal endvidere have et grundigt kendskab til realkreditens særkender, herunder principperne ved obligationsudstedelse samt have et indgående kendskab til udlånsreglerne. Endelig skal den studerende have kendskab til og forståelse for de krav, som et pengeinstitut respektive et realkreditinstitut skal overholde, når der kræves kaution.

Der lægges endvidere vægt på, at den studerende opnår kendskab til forskellige søgemuligheder – herunder elektronisk informationssøgning.

3. Ejendoms kategorier

Den studerende skal kunne identificere såvel ejendomsstypen, ejendoms kategorien og ejerformen og skelne imellem disse samt anvende de gældende regler for disse i de forskellige sammenhænge, hvori ejendommen kan optræde.

Den studerende skal således kende de juridiske og økonomiske aspekter, som afhænger af ejendommens kategori, herunder kendskab til grænseværdier for blandede ejendomme.

Den studerende skal endvidere kunne vurdere, om der er alternative muligheder for anvendelse, samt vurdere de samlede fordele og ulemper, som er forbundet med disse.

Den studerende skal have et grundigt kendskab til de almindelige ejerboligtyper og deres særkender, herunder viden om omsætning og brug af en- og tofamiliehuse, ejerlejligheder samt landbrugs-ejendomme, der er omfattet af lov om omsætning af fast ejendom.

Endvidere skal den studerende have kendskab til de særlige krav, der stilles til salg af en del af en ejerbolig, når der til denne er knyttet en brugsret (ideelle anparter).

Den studerende skal have et grundigt kendskab til reglerne for prisfastsættelse af andelsboliger, have viden om prisfastsættelse af både andelsboligens hovedejendom og den enkelte andel samt kendskab til andelsboligforeningers ledelse og administration. Regler for udbud af andelsboliger og den tilknyttede forbrugerbeskyttelse ved specielt nyudstedte projekter ligesom reglerne om pantsætning af andele og den praktiske håndtering heraf skal den studerende også have kendskab til. Den studerende skal endvidere have viden om andre boligfællesskaber og disses omsætningsmæssige begrænsninger.

Den studerende skal endvidere kunne afgrænse de enkelte ejendoms kategorier i forhold til realkreditlovgivningens definitioner, herunder have et indgående kendskab til kategoriseringens betydning ved belåning, værdiansættelse m.v. Særligt skal der lægges vægt på anvendelsesproblemstillinger, både for så vidt angår fritidshuse og helårsboliger, og overordnet for så vidt angår erhvervsejendomme.

Endvidere bør den studerende være bekendt med de muligheder, der er for at stille sikkerhed i henholdsvis boligejendomme og erhvervsejendomme i forbindelse med f.eks. kreditgivning.

4. Finansiering – dokumenter og forløb

Den studerende skal have et indgående kendskab til de på markedet værende totalfinansieringsmuligheder - både for så vidt angår udbydere og produkter/lånetyper - i relation til fast ejendom. Med baggrund i kundens behov skal den studerende endvidere kunne rådgive om disse. Tillige skal den studerende ud fra det aktuelle renteniveau kunne foretage og begrunde valg af finansiering, herunder redegøre for fordele og ulemper ved forskellige finansieringsalternativer.

Den studerende skal kunne beregne såvel realkreditlån som efterfinansiering, herunder tage højde for eventuelle foranstående lån. Den studerende skal tillige kunne anvende de forskellige omregningsmodeller til kontantpriser respektive finansierede priser på fast ejendom, samt kunne redegøre for hvorledes brutto- og nettohuslejen beregnes i en salgssopstilling.

Den studerende skal kunne planlægge ekspeditionsforløbet i en boligfinansieringssag og anvende de dokumenter, der hører til.

5. Ejendomsomsætning – dokumenter og forløb

Ved hjælp af ejendommens dokumenter skal den studerende i detaljer kunne beskrive flowet - herunder dokumentgangen - ved omsætning af en fast ejendom, herunder også af en udlejet ejerbolig.

3.4.6 Ejendomsadministration

Fagstatus	Faget er valgfrit fagmodul på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, bortset fra opfyldelsen af adgangsbetingelserne til uddannelsen
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at identificere de relevante lejeretlige og administrative problemstillinger, der er knyttet til administration af udlejningsejendomme, almene boliger, andelsboligforeninger og ejerlejlighedsforeninger, således at den studerende kan udarbejde begrundede løsningsforslag inden for de problemområder, der kan opstå i forbindelse med administration af private udlejningsejendomme, almene boligejendomme, andelsboligforeninger og ejerforeninger.

Endvidere skal der opnås kendskab til regnskabsmæssige forhold vedrørende udlejningsejendomme, almene boligejendomme, andelsboligforeninger og ejerlejlighedsforeninger.

Formålet er således at give den studerende et overordnet kendskab til administration af de forskellige typer ejendomme, der findes i dag.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende kan anvende de love og regler, der har betydning for administration af fast ejendom samt at den studerende gennem et bredt kendskab og en forståelse af centrale lejeretlige og administrative emner bliver i stand til selv at yde relevant rådgivning og sagsbehandling og dermed give løsningsforslag på problemstillinger i forbindelse med administration af private udlejningsejendomme, almene ejendomme, andelsboligforeninger og ejerforeninger.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en faglig metode, hvorved den studerende bliver i stand til også i fremtiden at anvende og udbygge sin viden samt indsamle, analysere, vurdere og anvende data til brug for sagsbehandling og rådgivning i forbindelse med administration af fast ejendom

Derfor skal den studerende opnå

- et overblik over samt et indgående kendskab til hovedprincipperne i lovgivningen om boliglejning, herunder indgåelse af lejekontrakt, lejefastsættelse, opsigelse, ophævelse og fraflytning, ligesom den studerende skal kunne anvende denne viden til brug for administration af ejendomme,
- et indgående kendskab til de særlige forhold, der gælder for almene boliger, herunder de særlige udlejningsregler, lejefastsættelse, fraflytning og beboerdemokrati, ligesom den studerende skal kunne anvende denne viden til håndtering af praktiske problemstillinger i relation til administration af sådanne ejendomme,
- et indgående kendskab til reglerne for erhvervslejning, herunder indgåelse af lejekontrakt, lejefastsættelse, vilkårsændringer, opsigelse, ophævelse og fraflytning og fremleje/afståelse således, at den studerende kan anvende regelsættet i forbindelse med praktiske juridiske problemstillinger, der måtte opstå i forbindelse med administration af erhvervslejning,

- et indgående kendskab til opbygningen af andelsboligforeninger, ejerforeninger og almene boligorganisationer således, at den studerende har et indgående kendskab til de enkelte organer og disses kompetencer, ligesom den studerende skal have et indblik i problemstillinger vedrørende overdragelse af andels-/ejerlejligheder, fastlæggelse af udgifter, regnskab samt forholdsregler i forbindelse med fraflytning, fremleje og eksklusion,
- et kendskab til regnskab og budget for udlejningsejendomme, andelsboligforeninger og ejerforeninger, således at den studerende selvstændigt kan udarbejde simple regnskaber og budgetter, ligesom den studerende skal have kendskab til værdiansættelse af fast ejendom,
- at kunne varetage de specielle regnskabsmæssige funktioner, der optræder i forbindelse med administration af ejendomme,
- et overblik over facetterne af en ejendomsadministrations virksomhed således, at den studerende er i stand til at minimere risikoen for, at lejeretlige/administrative problemer opstår og
- at kunne afgøre, hvornår der bør indhentes anden sagkyndig bistand til løsning af en problemstilling samt kunne beskrive problemstillingen med de korrekte juridiske termer ved forelæggelse af problemstillingen for en sagkyndig ekspert.

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov forskellige interessenter kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige lejeretlige og sagsbehandlingsmæssige aspekter indenfor generel administration af private udlejningsejendomme, almene ejendomme, andelsboligforeninger og ejerforeninger.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Lejeret og juridisk metode	30 %
2. Almen lejeret.....	20 %
3. Erhvervslejeret	20 %
4. Foreningsret	15 %
5. Regnskab	15 %

Centrale emner i faget

1. Lejeret og juridisk metode:

Målet er, at den studerende skal opnå forståelse af retskildernes tilblivelse og baggrunden herfor samt betydningen i et demokratisk samfund. Desuden skal den studerende opnå en generel forståelse for fortolkningsprincipper m.v. ved anvendelse af retsregler.

Der lægges vægt på, at den studerende opnår kendskab til forskellige søgemuligheder – herunder elektronisk informationssøgning,

Målet er derudover, at den studerende skal opnå et grundlæggende kendskab til udlejning af lejligheder til beboelse samt det regelsæt, der regulerer sådanne lejemål, således at den studerende sættes i stand til at kunne administrere sådanne lejemål. Den studerende skal samtidig kunne identificere problemstillinger, der skal håndteres af en særlig ekspert. Studieforløbet tilrettelægges således, at der lægges særlig vægt på følgende emner:

- Indgåelse af lejekontrakt, herunder indflytning, depositum og forudbetalt leje
- Lejefastsættelse
- Opsigelse og ophævelse
- Fraflytning, herunder istandsættelse af lejemålet
- Huslejenævn og behandling af tvister

Følgende emner berøres i studieforløbet, men målet er, at den studerende alene skal have kendskab til disse regler:

- Vedligeholdelse, lejers og udlejers råderet, herunder forbedringer og forandringer
- Fremleje og bytte
- Beboerrepræsentationens struktur og rettigheder

2. Almenlejeret:

Den studerende skal kunne forklare den almene boligorganisations grundlæggende regler og principper i forbindelse med udlejning, lejefastsættelse og fraflytning og kunne skelne disse fra de tilsvarende områder inden for andre boligtyper. Der skal således opnås kendskab til såvel de almindelige udlejningsregler og den kommunale anvisningsret såvel som muligheden for de fleksible udlejningsregler.

Den studerende skal kunne redegøre for principperne om balanceleje og for reglerne om syn, flytteopgørelse, flytteafregning og frister i forbindelse med fraflytning.

Derudover skal den studerende have en forståelse for de særlige beboerdemokratiske forhold i en almen boligorganisation og kunne behandle sager og komme med løsningsforslag på problemstillinger inden for dette område.

Den studerende skal kunne redegøre for og behandle tvister samt opnå indsigt i klagemulighederne ved beboerklagenævnet inden for de gennemgåede emner for den almene boligorganisation.

Der undervises primært i forskelle i forhold til emnerne gennemgået under lejeretten, idet der lægges særlig vægt på følgende emner:

- Udlejningsregler og kommunal anvisning
- Kommunalt tilsyn
- Lejefastsættelse/Balanceleje
- Fraflytning, herunder istandsættelse af lejemålet
- Beboerdemokrati
- Beboerklagenævn og behandling af tvister

Den studerende skal desuden have indsigt i reglerne om de forskellige vedligeholdelsesordninger, om henlæggelsessystemet i forbindelse med den udvendige vedligeholdelse og om mulighederne for forbedringer i almene boliger herunder reglerne om lejerens råderet.

Den studerende skal kunne identificere den offentlige tilknytning til det almene byggeri gennem et bredt og overordnet kendskab til den støttede finansiering af alment nybyggeri og den boligsociale forpligtelse.

Følgende emner berøres således også i forløbet, men målet er, at den studerende alene skal have kendskab til disse regler:

- Vedligeholdelse
- Lejers råderet, herunder forbedringer/forandringer
- Finansiering og offentlig støtte

3. Erhvervslejeret:

Den studerende skal kunne redegøre for og anvende reglerne om erhvervslejemål, herunder de samme hovedområder, som er gennemgået under lejeretten. Derudover skal den studerende have kendskab til og kunne anvende reglerne for følgende udvalgte emneområder vedrørende erhvervslejemål:

- Lejekontrakt, herunder aftalefrihed
- Lejefastsættelse i form af markedsleje
- Reglerne om erhvervsbeskyttede lejemål og disses rettigheder
- Vilkårsændringer i erhvervslejemål
- Opsigelse og ophævelse, herunder erstatning til lejer
- Fraflytning, herunder istandsættelse af lejemålet
- Fremleje og afståelse
- Tvister

4. Foreningsret:

Den studerende skal have kendskab til proceduren for stiftelse af andelsboligforeninger og ejerforeninger, herunder normalvedtægterne og almindeligt anvendte vedtægter for disse ejerformer. Den studerende skal opnå kendskab til og viden om, hvorledes vedtægterne ændres, ligesom den studerende skal have kendskab til de ledelsesmæssige organer i en forening og hvilke kompetencer disse organer besidder. Den studerende skal således kende de forskellige organers opgaver samt pligter og ansvar.

I relation til andelsboligforeninger skal den studerende ligeledes have viden om følgende emner, således at den studerende sættes i stand til at kunne behandle spørgsmål vedrørende administration af andelsboligforeninger:

- Salg af andele, herunder fastsættelse af andelskrone (overpris, strafansvar mv.).
- Finansiering af andele, herunder reglerne om pant og udlæg
- Fastsættelse af boligafgift
- Udarbejdelse af regnskab og budget
- Fraflytning, vedligeholdelse og forbedring
- Fremleje, beboelsespligt og eksklusion

I relation til reglerne om ejerforeninger skal den studerende opnå kendskab til følgende emneområder:

- Ejers råderet i forhold til ejerforeningen
- Fastlæggelse af fællesudgifter
- Vedligeholdelse og forbedringer
- Udarbejdelse af regnskab, fastlæggelse af fordelingstal, optagelse af fælleslån, sikkerhedsstilling for fællesudgifter
- Udlejning og eksklusion

Den studerende forventes at kunne håndtere administrationsmæssige problemstillinger vedrørende disse emner.

5. Regnskab:

Den studerende skal kunne udarbejde et simpelt regnskab samt kunne lægge et simpelt driftsbudget for udlejningsejendomme, andelsboligforeninger og ejerforeninger. Der skal desuden opnås kendskab til den kontoplan, som gælder for regnskaberne i de almene boligorganisationer, og den kontoplan som anvendes til regnskaber for de øvrige ejendomstyper.

Den studerende skal stifte bekendtskab med arealfordelt- og omsætningsfordelt købsmoms for en blandet ejendom og skal kunne bogføre bilag, der forekommer hermed.

Den studerende skal ligeledes have kendskab til behandlingen af tab på tilgodehavender (lejere).

Endelig er målet, at den studerende skal kende til værdiansættelse af fast ejendom ved hjælp af anskaffelsessum (kostpris), til værdiregulering til dagsværdi (markedsværdi) samt til værdiregulering af lån i ejendommen.

3.4.7 Revision og årsrapport

Fagstatus	Faget er valgfrit fagmodul på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	Individuel 45 min. eksamen med udgangspunkt i et udarbejdet projekt
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, men det anbefales, at have et grundlæggende kendskab til bogføring og det dobbelte bogholderis principper om debit og kredit.
Skriftlige arbejder	Der stilles afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave:	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at give den studerende et overblik over reglerne for udarbejdelse af selskabsregnskaber for klasse B virksomheder samt for revision af samme virksomhedstyper, således at den studerende selvstændigt kan opstille en klasse B årsrapport samt selvstændigt udføre de mest almindelige revisionsbehandlinger.

Den studerende skal endvidere kunne kombinere sin faglige viden med en metodemæssig indsigt med henblik på at kunne analysere og vurdere praktiske problemstillinger i forbindelse med finansiell rådgivning.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende via et overordnet kendskab til Årsregnskabsloven og med hjælp i udvalgte regnskabsvejledninger bliver i stand til selv at udarbejde en årsrapport for en klasse B virksomhed. Den studerende bliver endvidere i stand til at deltage i en revisionsplanlægning, udføre konkrete revisionsbehandlinger for de mest almindelige områder i en årsrapport samt udarbejde forslag til konklusionen på revisionsopgaven.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en systematik, hvilket gør den studerende i stand til

- at kunne udarbejde årsrapporter for klasse B virksomheder
- at kende til udvalgte bestemmelser i Årsregnskabsloven for klasse C virksomheder
- at kende de mest almindelige bestemmelser i Revisorloven som er styrende for revisors arbejde
- at kunne planlægge en revision med udarbejdelse planlægningsnotat med identifikation af risikofyldte områder og forslag til niveau for væsentlighed
- at kende opbygning og systematik i revisionsstandarder
- at kunne udføre de nødvendige revisionsbehandlinger for de hyppigst forekommende områder i en årsrapport for klasse B virksomheder
- at kunne konkludere på de udførte revisionsbehandlinger og derudfra udarbejde forslag til revisionspåtegning og protokollater

Som en integreret del af den faglige indlæring udvikles og styrkes den studerendes metodebevidsthed gennem inddragelse af metodemæssige overvejelser i øvelser, opgaver, cases, projekter og faglige diskussioner.

Den studerende skal således kunne:

- opstille en undersøgelsesplan (undersøgelsesdesign) for indsamling af data, herunder kunne vurdere forskellige undersøgelsesmetoders stærke og svage sider
- indsamle, bearbejde og tolke kvantitative og kvalitative data samt kunne forholde sig kritisk til et foreliggende eller nyt datamateriale, herunder kunne vurdere anvendelsen af måleskalaer, datas relevans, aktualitet, validitet, reliabilitet og generaliserbarhed

Undervisningen tager udgangspunkt i de regler der findes for revision og udarbejdelse af årsrapporter for klasse B virksomheder, som via praktiske eksempler giver den studerende kendskab til de sæt af regler, som er forbundet med udarbejdelse og revision af årsrapporter indenfor almindeligt forekommende klasse B virksomheder.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Indledning - overblik.....	5 %
2. Årsregnskabsloven	30 %
3. Revisionens planlægning	20 %
4. Revisionens udførelse	25 %
5 Revisionens afslutning og rapportering	20 %
Totalt	100 %

Centrale emner i faget

1. Indledning - overblik

Den studerende skal kende systematikken for opbygningen af revisionsstandarderne, herunder nummerering af standarderne. Den studerende skal opnå en overordnet forståelse for forskellene på revisors arbejde ved revision, review og assistance samt den grad af sikkerhed for opdagelse af fejl der gælder for de tre typer arbejde. Den studerende skal kende til eksistensen af de revisionsstandarder der er bestemmende for øvrige erklæringer, herunder erklæring på budgetter og erklæringer på øvrige selskabsretlige dokumenter.

2. Årsregnskabsloven

Den studerende skal opnå forståelse for gældende grundlæggende regnskabsprincipper og regnskabstekniske begreber som er bestemmende for Årsregnskabslovens klasse B og C virksomheder. Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til opstilling af en årsrapport for en klasse B virksomhed. Den studerende skal opnå kendskab for de regler der er gældende for opstillinger af en årsrapport for en klasse C virksomhed.

3. Revisionens planlægning

Den studerende skal opnå kendskab til principperne i planlægning af en revisionsopgave ud fra revisionsstandarder. Den studerende skal opnå forståelse til beregningsmodeller for væsentlighedsniveauer. Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til at kunne identificere risikofyldte områder ved revisionen af en virksomhed samt kunne udarbejde et planlægningsnotat til brug for revisionen.

4. Revisionens udførelse

Den studerende skal opnå kendskab til de eksisterende revisionsstandarder, som er bestemmende for revisionens udførelse. Den studerende skal opnå forståelse for revisionsmålenes funktioner for revisionen. Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til at udføre de nødvendige revisionsopgaver i forhold til de mest almindelige områder i en årsrapport og virksomhed. Den studerende skal opnå forståelse for løbende revision og revision efter statusdagen.

5. Revisionens afslutning og rapportering

Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til at kunne vurdere, hvorvidt de udførte revisionshandlinger opfylder de nødvendige revisionsmål. Den studerende skal opnå forståelse for opbygningen af en revisionspåtegning og opnå kendskab til eksempler for supplerende oplysninger og forbehold. Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til at kunne udarbejde forslag til revisionspåtegning og de til revisionsopgaven nødvendige revisionsprotokollater.

6. Eksamen

Der udarbejdes som hovedregel en grupperapport, hvoraf det skal fremgå, hvad hver enkelt deltager har bidraget med. Hvor særlige forhold taler herfor, kan der gives tilladelse til at udarbejde et individuelt projekt.

Eksamensformen er skriftligt projektrapport med mundtligt forsvar, Prøven varer ca. 45 minutter inkl. votering.

Prøven er individuel og med individuel bedømmelse, selv om der eksamineres på grundlag af en grupperapport. Øvrige medforfattere på rapporten kan i henhold til eksamensbekendtgørelsen derfor ikke overvære eksaminationen, inden de selv har været til eksamen.

I bedømmelsen indgår projektrapporten med 2/3 vægt og det mundtlige forsvar 1/3 vægt.

Bedømmelsen af projektrapporten sker på grundlag af de individuelle bidrag. I bedømmelsen tages der også hensyn til, hvordan man har behandlet fællesbidrag som fx problemformulering og konklusion.

Der gives én samlet karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

3.4.8 Statistik

Fagstatus	Faget er valgfrit fagmodul på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Ingen, bortset fra opfyldelsen af adgangsbetingelserne til uddannelsen
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver

Formål

Den studerende skal indføres i de grundlæggende statistiske begreber og dataindsamlingsmetoder, med vægt på værktøjer til beskrivelse og analyse af stikprøvebaserede datamaterialer til brug for økonomiske problemstillinger. De statistiske modeller er baseret på sandsynlighedsteorien.

Der lægges vægt på at den studerende opnår færdigheder i at opstille statistiske modeller til forskellige problemstillinger, samt kunne vurdere de anvendte modellers forudsætninger. Endvidere lægges der vægt på, at den studerende bliver i stand til at anvende IT-værktøjer til bearbejdning af større datamaterialer.

Mål

Den studerende skal opnå forståelse for forskellige metoder til explorativ dataanalyse, herunder grafiske afbildninger. Den studerende skal kunne anvende disse metoder på forskellige typer af datasæt. Den studerende skal kunne anvende edb til beskrivende statistik.

Den studerende skal opnå forståelse for, samt kunne foretage beregninger af sandsynligheder i forskellige diskrete og kontinuerte stokastiske fordelinger.

Den studerende skal kunne anvende statistiske metoder til analyse af antalstabeller (X^2 -test).

Den studerende skal kunne udtage stikprøver og analysere det indsamlede datasæt via hypoteser og konfidensintervaller.

Den studerende skal være i stand til at anvende regressionsmodeller med henblik på prognostificering.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent

6. Beskrivende statistik	5 %
7. Sandsynlighed	10 %
8. Stokastiske variable og sandsynlighedsfordelinger	20 %
9. Hypotesetests og konfidensintervaller	35 %
10. Variansanalyse	10 %
11. Antalstabeller	5 %
12. Regressionsanalyse	10 %
13. Stikprøveudvælgelse	5 %
Total	<u>100 %</u>

Centrale emner i faget*1. Beskrivende statistik*

Den studerende skal være i stand til at beregne og fortolke forskellige mål for central tendens og variation, herunder beregning af middelværdi, median, modalværdi, samt varians, standardafvigelse og interkvartilbredde, i forskellige typer af datasæt.

2. Sandsynlighed

Den studerende skal have kendskab til sandsynlighedsbegrebet, herunder udfaldsrum og hændelser, de simple regneregler for sandsynligheder, betinget sandsynlighed, stokastisk uafhængighed og Bayes' sætning.

3. Stokastiske variable og sandsynlighedsfordelinger

Den studerende skal kunne anvende regneregler for forventning og varians, herunder co-variansen i stokastiske fordelinger.

Den studerende skal kunne foretage sandsynlighedsberegninger i følgende fordelinger:

- Binomialfordeling,
- Multinomial fordeling,
- Hypergeometrisk fordeling,
- Poissonfordeling og
- Normalfordeling.

Desuden skal den studerende kunne vurdere, om et givet datamateriale er normalfordelt via et fraktildiagram.

4. Hypotesetests og konfidensintervaller

Den studerende skal være i stand til at opstille og afprøve hypoteser. Hypoteserne skal kunne begrundes ud fra den givne problemstilling. Testresultaterne skal kunne tolkes bl.a. på baggrund af kendskab til fejltyperne, type 1 og type 2.

Den studerende skal være i stand til at foretage:

- Approksimativ test og konfidensinterval på en andel via normalfordelingen
- Test og konfidensinterval på middelværdi via normalfordelingen og t-fordelingen
- Test og konfidensinterval på varians via X^2 -fordelingen.
- Approksimativ test og konfidensinterval på forskelle i andele via normalfordelingen.
- Test og konfidensinterval på forskelle i middelværdier via normalfordelingen og t-fordelingen.
- Test og konfidensinterval på forskelle i varianser via F-fordelingen.

Endvidere skal den studerende være i stand til at beregne den krævede stikprøvestørrelse ved krav til konfidensintervaller i én normalfordeling og én binomialfordeling (ved simpel tilfældig udvælgelse).

Den studerende skal være i stand til at beregne testens styrke for test på middelværdien i en normalfordeling.

5. Variansanalyse

Den studerende skal kunne foretage test og konfidensintervaller på forskelle i mere end to middelværdier i form af ensidig variansanalyse.

6. Antalstabeller

Den studerende skal kunne teste om der er uafhængighed mellem 2 variable, samt kunne teste om 2 fordelingers relative fordeling er den samme (test for homogenitet). Den studerende skal ligeledes være i stand til at præcisere hvori en given sammenhæng ligger.

Desuden skal den studerende vha. goodness of fit kunne afgøre om data følger en given sandsynlighedsfordeling, herunder om data er poissonfordelt.

7. Regressionsanalyse

Den studerende skal være i stand til at opstille en regressionsmodel med én eller flere forklarende variable (herunder dummy variable), samt gennemføre selve regressionen via edb.

Desuden skal den studerende kunne teste modellens og de enkelte parametres signifikans, herunder være i stand til at reducere modellen (baglæns reduktion), samt anvende modellen til prognostisering (herunder forudsigelsesintervaller i simple lineære modeller).

Ved simpel lineær regression (ved én forklarende variabel) skal den studerende være i stand til at teste modellens forudsætninger via et residualplot.

8. Stikprøveudvælgelse

Den studerende skal være i stand til at vurdere, hvornår der bør anvendes en simpel tilfældig udvælgelse, stratificeret udvælgelse eller klyngeudvælgelse.

Desuden skal den studerende have kendskab til andre udvælgelsesmetoder, så som bevidst udvælgelse og systematisk udvælgelse og disses fordele og ulemper.

Ved stratificeret udvælgelse (og simpel tilfældig udvælgelse) skal den studerende være i stand til at beregne punkttestimater og konfidensintervaller.

Den studerende skal være i stand til at allokere en givet stikprøve, såvel proportional som optimal (optimal allokering sker alene ud fra varianser og populationsvægtning).

3.5 De obligatoriske projekter

Finansiel Rådgivning AU er en videregående, anvendelsesorienteret uddannelse, dvs. at der er et relativt tæt samspil mellem den studerendes praktiske erhvervs erfaring og det teoretiske indhold. Den studerendes erfaring inddrages i undervisningen gennem faglige diskussioner, erfaringsudveksling og casebehandling. For at sikre en personlig udvikling, faglig fordybelse og forbindelsen mellem teori og praksis indgår der tillige obligatoriske projektarbejder på de fleste fagmoduler samt i specialefagene. I faget Data, Marked og Afsætning har projektarbejdet form af en synopsis.

For at kunne blive indstillet til eksamen i fagmoduler samt specialefag med obligatorisk projektarbejde skal den studerende have gennemført dette projektarbejde og have opnået bedømmelsen "godkendt". Projektrapporterne bruges i nogle fag også i forbindelse med afvikling af eksamen i faget, jf. omtalen af eksamensformen under de enkelte fagmoduler.

I fag, hvor projektrapporten ikke direkte indgår i eksamensafviklingen, kan skolen som led i forsøg, eller hvor andre faglige og pædagogiske forhold taler derfor, gennemføre andre projektaktiviteter, som kan sidestilles med projektarbejde.

Nedenfor er en kort beskrivelse af projektarbejdets formål, indhold og omfang samt regler for vejledning under projektarbejdet. Der afsluttes med en kort redegørelse for, hvordan eksamen afvikles, når projektrapporten indgår i eksamen.

Formål

Formålet med projektarbejdet er, at sikre en dybere indlæring og en praksisnær undervisning gennem at træne de studerende i

- systematisk problemformulering og problembehandling
- indsamling og bearbejdning af et foreliggende eller nyt kildemateriale
- systematisk skriftlig og mundtlig fremstilling

Form

Projektarbejdet tilrettelægges som hovedregel som gruppeprojekter, hvor holdet inddeles i grupper med 3-6 deltagere i hver gruppe. I de fagmoduler, hvor projektrapporten skal anvendes til eksamen, indgår der også 3-6 personer i en projektgruppe.

Det skal fremgå af grupperapporten, hvad hver enkelt deltager har bidraget med, og hvad der er udarbejdet i fællesskab.

Der kan undtagelsesvis gives tilladelse til at gennemføre et enkeltmandsprojekt, hvis særlige forhold taler derfor.

Projektemner

Projektemnerne formuleres i samråd mellem lærer og studerende. Emnerne skal som hovedregel formuleres med udgangspunkt i en praktisk problemstilling for at leve op til uddannelsens anvendelsesorienterede sigte.

Projektrapport

Projektarbejdet skal resultere i en projektrapport. Sidetallet (ekskl. bilag) afhænger af emnets karakter og antal projektdeltagere. I de fag hvor eksamen er en 4 timers skriftlig eksamen, er udgangspunktet 7 sider i et enkeltmandsprojekt, og for hver yderligere deltager i projektgruppen tillægges 4 sider.

I de fag hvor projektet indgår i den mundtlige eksamen, er udgangspunktet 10 sider i et enkeltmandsprojekt, og for hver yderligere deltager i projektgruppen tillægges der 5 sider.

Rapporten bør indeholde en klar problemformulering, -analyse og -behandling og munde ud i en konklusion samt nødvendige kildehenvisninger. Fremstillingen bør være præcis, letlæselig og ensartet gennem hele rapporten. Den skal være forsynet med de nødvendige identifikationsoplysninger., herunder navn på deltagerne i projektet, betegnelse på fagmodulet, dato for udarbejdelsen, navn på faglæreren samt skolens navn.

Rapporten skal mangfoldiggøres i et antal eksemplarer svarende til antal studerende på holdet. Omkostninger ved rapportens mangfoldiggørelses afholdes af de studerende.

Vejledning

De studerende indføres i projektformen og herunder dens roller og bedømmelsesmetode. Endvidere indføres de studerende i formalia for den skriftlige rapport samt i værktøjer og teknikker, der kan understøtte opgaveløsningen.

De studerende indføres i problemafgrænsning, mulige analysemetoder samt den metodemæssige sammenhæng fra emne over problem til konklusion.

De studerende indføres i teknikker til kildesøgning og kritisk analyse af et kildegrundlag og dets relevans og aktualitet.

Med udgangspunkt i emnevalget godkender underviseren projektgruppens problemstilling og arbejdsdisposition samt fordelingen af opgaverne mellem projektdeltagerne, før opgaveløsningen påbegyndes. Større ændringer i problemstillingen eller arbejdsdelingen, der foretages senere, skal ligeledes godkendes af underviseren.

Under opgaveløsning foretager underviser ikke successiv bedømmelse af de studerendes arbejde, men har i relation til projektopgaven alene en begrænset rolle som vejleder. Vejledning foregår gennem korte møder eventuelt kombineret med et elektronisk forum.

Aflevering

Dato for aflevering af projektrapporter fastsættes af underviser/skolen.

Frelæggelse

Der udpeges normalt en opponentergruppe, som har til opgave at udarbejde en skriftlig kritik af projektrapporten, inden den fremlægges til behandling på holdet. Det forudsættes, at de øvrige deltagere på forhånd har gennemlæst projektrapporten, således at de aktivt kan deltage i diskussionen. I fagene "Virksomhedens Investering og Finansiering" og "Data, Marked og Afsætning" indgår ikke mundtlig opponering. I disse fag modtager den studerende en skriftlig tilbagemelding på projektet samt indstilling til eksamen.

Evaluering

Ved afslutningen af fremlæggelsen og diskussionen af rapporten giver lærerne en mundtlig evaluering af projektrapporten, opponenterindlægget og mødeforløbet som helhed.

Godkendelse af projektarbejdet

For at kunne blive indstillet til eksamen skal projektarbejdet godkendes af skolen. En godkendelse indebærer under normale omstændigheder, at man kvantitativt og kvalitativt har bidraget til projektrapporten og opponenterindlægget i passende omfang samt har deltaget i fremlæggelsen og behand-

lingen af de øvrige fremlagte projekter i rimeligt omfang. I fagene ”Virksomhedens Investering og Finansiering” og ”Data, Marked og Afsætning” beror indstillingen til eksamen udelukkende på lærerens godkendelse af projektet.

Opmærksomheden henledes på, at direkte afskrift fra kildemateriale eller fra eget tidligere bedømt arbejde uden kildehenvisning normalt medfører, at projektarbejdet ikke kan godkendes. Såfremt den manglende kildehenvisning opdages i forbindelse med afvikling af eksamen, bortvises man normalt fra eksamen. Det fremgår eksamensbekendtgørelsens § 19 stk. 2.

En selvstuderende skal aflevere en projektrapport, som skal godkendes af skolen, i de fagmoduler hvor projektet indgår.

Såfremt en studerende på grund af sygdom eller andre tvingende omstændigheder ikke har mulighed for at deltage i projektarbejdet, kan skolen give tilladelse til, at den pågældende deltager i eksamen i faget, men først får eksamensbeviset udleveret, når betingelserne for deltagelse i projektarbejdet er opfyldt. Det vil normalt forudsætte, at vedkommende afleverer en projektrapport, som godkendes af skolen. Denne regel gælder kun for de fag, hvor projektet ikke direkte skal anvendes i forbindelse med afviklingen af eksamen.

Såfremt man har fået godkendt sit projektarbejde og dumper til eksamen, er man i forbindelse med en fornyet undervisning i fagmodulet fritaget for projektarbejde

Afviklingen af eksamen

På Finansiell Rådgivning AU anvendes følgende eksamensformer

- Skriftlig eksamen
- Mundtlig eksamen med udgangspunkt i projekt
- Skriftligt projekt med mundtligt forsvar

Eksamensformen fremgår af omtalen af de enkelte fagmoduler, hvortil der henvises.

Skriftlig eksamen

Projektrapporten indgår *ikke* i afviklingen af en traditionel skriftlig eksamen, men projektarbejdet skal som nævnt være godkendt for at kunne blive indstillet til eksamen i det pågældende fagmodul.

Mundtlig eksamen med udgangspunkt i projekt

Det skal understreges, at det er fagets mål og indhold, som der eksamineres i. Projektrapporten/synopsis er *ikke* medtællende til eksamen, men erstatter de traditionelle mundtlige spørgsmål, som fordeles ved lodtrækning.

Eksamen er i henhold til eksamensbekendtgørelsen individuel, selv om der eksamineres med udgangspunkt i en gruppefremstillet rapport. Øvrige medforfattere på rapporten kan i henhold til eksamensbekendtgørelsen derfor ikke overvære eksaminationen, inden de selv har været til eksamen.

Eksamen varer 30 eller 45 minutter inkl. lærers og censor votering i forbindelse med fastlæggelse af karakteren. Eksamen foregår normalt på den måde, at eksaminanden får ca. 5 minutter til kort at præsentere projektet, herunder især den del af indholdet, som han eller hun selv har haft ansvaret for

Derefter eksamineres der normalt både dybt og bredt i pensum. Eksamination i dybden betyder, at man stiller uddybende spørgsmål i det emneområde, som projektrapporten beskæftiger sig med, herunder især det område som eksaminanden primært har ansvaret for. Eksamination i bredden betyder, at fagets øvrige emner inddrages i eksaminationen.

Selv om der under eksaminationen trækkes forbindelser mellem projektrapportens indhold og pensum, så er det som nævnt pensum iflg. fagplanen, som er genstand for den mundtlige prøve og *ikke* projektrapporten.

For at bestå kræves minimum karakteren 02 efter 7-skalaen.

Skriftligt projekt med mundtligt forsvar

Den skriftlige projektrapport bedømmes i fællesskab af lærer og censor og indgår i eksamenskarakteren. Bedømmelsen sker primært på grundlag af de individuelle bidrag. I bedømmelsen tages der også hensyn til, hvordan fællesbidrag som fx problemformulering og konklusion er behandlet. Endvidere indgår den metodemæssige behandling af projektets datamateriale i bedømmelsen. Den skriftlige del vægter 2/3 af den samlede karakter.

Det mundtlige forsvar af projektrapporten ligeledes i bedømmelsen med en vægt på 1/3 af den samlede karakter. Karaktergivningen sker efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

Den mundtlige del af eksamen varer 30 eller 45 minutter inkl. lærer og censors votering i forbindelse med fastsættelse af karakteren. Eksamen foregår normalt på den måde, at eksaminanden får 8-10 minutter til kort præsenterer rapportens indhold og vigtigste konklusioner, herunder især den del af indholdet, som han eller hun selv har ansvaret for. Der lægges vægt på, at præsentationen ikke blot er en passiv gengivelse teksten i projektrapporten, men at der fx tilføres ny viden, nyt teori eller en ny vinkel på indholdet.

Herefter stilles der uddybende spørgsmål omkring rapportens behandling af de enkelte emneområder.

3.6 Speciale forløb

3.6.1 Finansielle Forretninger	
Fagstatus	Faget er specialeforløb på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	Individuel 45 mundtlig eksamen med udgangspunkt i skriftligt gruppeprojekt
Særlige adgangsforudsætninger	Gennemført alle obligatoriske og valgfrie fagmoduler
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget minimum af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at give den studerende en bred viden om de problemstillinger, der præger markedet for finansielle ydelser rettet mod rådgivningsmæssigt komplicerede privatkunder og mindre erhvervs-kunder (virksomheder i Årsregnskabslovens A- & B-klasser), således at den studerende sættes i stand til bl.a. at vurdere fordele og ulemper for kunden i forbindelse med dækning af behov for finansielle ydelser.

Endvidere skal der opnås viden om fordele og ulemper ved finansielle koncerner og produktion af komplekse finansielle ydelser.

Formålet er også at give den studerende lejlighed til at fordybe sig i delemner inden for forretnings-teori for finansielle virksomheder og finansiell rådgivning, herunder at analysere de praktiske problemstillinger i forbindelse med rådgivning af privatkunder såvel som mindre erhvervs-kunder.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende - via en god forståelse af relevante rådgivningsområder og de forretningsmæssige aspekter heraf - bliver i stand til selv at yde relevant finansiell rådgivning og dermed give løsningsforslag på finansielle problemstillinger.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en faglig metode, hvormed den studerende bliver i stand til også i fremtiden at anvende og udbygge sin viden. Derfor skal den studerende opnå

- at få indsigt i hovedprincipperne i forretnings-teori og drift for finansielle virksomheder samt kunne beskrive disse
- at erhverve sig et overblik over konsekvenser for den finansielle virksomhed i forbindelse med finansiell rådgivning – med fokus på overordnet risikostyring samt solvensbelastning
- at kunne forstå teorierne for ideen bag et bredt ydelsessortiment
- at kunne forebygge eventuelle økonomiske behov for modtageren i forbindelse med den finansielle rådgivning og tillige kunne løse allerede opståede problemer
- indsigt i et udvalg af skattemæssige konsekvenser i forbindelse med finansiell rådgivning af kunder med særlige behov
- at kunne bedømme og beskrive såvel kortsigtede som langsigtede konsekvenser af forskellige privatpersoners og virksomheders økonomi ved at følge den finansielle rådgivers løsningsforslag

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov, som forskellige modtagere af den finansielle rådgivning kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige økonomiske og behandlingsmæssige aspekter indenfor bred finansiell rådgivning.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Forretningsteori for finansielle virksomheder.....	5 %
2. Helhedsorienteret kundeprofil.....	15 %
3. Kreditvurdering	30 %
4. Svage/nødlidende engagementer.....	5 %
5. Rådgivning på udvalgte kerneområder	40 %
6. Udvalgte skatteregler i forbindelse med speciel finansiell rådgivning	5 %
Totalt	100 %

Eksamen

Der udarbejdes som hovedregel en grupperapport, hvoraf det skal fremgå, hvad hver enkelt deltager har bidraget med. Hvor særlige forhold taler herfor, kan der gives tilladelse til at udarbejde et individuelt projekt.

Eksamensformen er individuel mundtlig eksamen med udgangspunkt i skriftligt projekt, prøven varer ca. 45 minutter inkl. votering.

Prøven er individuel og med individuel bedømmelse, selv om der eksamineres med udgangspunkt i en grupperapport. Øvrige medforfattere på rapporten kan i henhold til eksamensbekendtgørelsen derfor ikke overvære eksaminationen, inden de selv har været til eksamen.

Der gives én karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

Centrale emner i faget

De centrale problemstillinger kan grupperes i 2 hovedtemaer =

- Kreditvurdering af såvel privat- samt erhvervskunder.
- Identifikation af rådgivningsbehov på udvalgte kerneområder indenfor finansiell rådgivning.

1. Forretningsteori for finansielle virksomheder

Målet er, at den studerende opnår viden om den finansielle virksomheds mulighed for indtjening og følgelig udgifter i relation til dennes strategi og forretningskoncept. Endvidere skal den studerende kunne beskrive de overordnede risici ved drift af pengeinstitut-virksomhed – samt kunne forholde sig til begrebet solvensbelastning.

Af emner, der behandles kan nævnes:

- Tilsynsmæssige problemstillinger (f.eks. i relation til koncerner)
- Distributionskanaler (filialnet, agentnet, partnere, datterselskaber, netbank)
- Produktorientering kontra kundeorientering
- Produktdifferentiering
- Identifikation i overordnede risici i forhold til kreditrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko samt operationelle risici

- Porteføljerisiko, herunder følgende synsvinkler: kunderentabilitetsmæssigt, kreditmæssigt, demografisk, geografisk, branche-/segmentmæssigt, produktrentabilitetsmæssigt og kundesammensætningsmæssigt (privat- og erhvervs-kunder)
- Pengeinstitutternes basiskapital og solvens

2. Helhedsorienteret kundeprofil

Målet er, at den studerende skal -

- kunne forklare helkundebegrebet, herunder lovgivning om dataudveksling og relevant registerlovgivning
- have kendskab til analyse af kundefærd (Customer Relationship Management (CRM)).
- have indsigt i formålet med loyalitetsprogrammer
- kunne analysere kundens behov til opstilling af konkrete rådgivningsforslag samt vurdere fremtidige forretningsmuligheder på baggrund af en analyse af kundens økonomiske situation og placering i livscyklussen

Samtidig skal den studerende kunne skelne mellem

- kunderentabilitet, herunder livsløbsfasens forretningsmuligheder og
- produktrentabilitet, herunder produktsammenhænge mellem f.eks. pension og forsikring.

Endvidere skal den studerende kunne foretage enkle rentabilitetsberegninger og kunne afgøre, om der er rentabilitetsmæssige perspektiver i et kundeforhold.

3. Kreditvurdering – privat & erhverv

Privat og erhverv: Målet er, at den studerende kan vurdere den fremadrettede kreditrisiko i et engagement samt kan vurdere nuværende og fremtidige risici i relation til kundens bonitet, herunder afdækning af en kundes risici – såvel på kort sigt som lang sigt. Den studerende skal endvidere kunne vurdere tilbudte såvel som stillede sikkerheder samt krav til etablering af disse.

Den studerende skal have kendskab til anvendelse af kreditmæssige analyseredskaber samt kunne forholde sig kritisk til anvendelse af disses resultater.

Ligeledes skal den studerende - med udgangspunkt i kreditgivning i relation til kreditgivers solvens - kunne foretage kobling mellem egenkapitalbelastning, kreditrisiko, rentabilitet samt prissætning overfor kunden.

Erhverv: Den studerende skal opnå kendskab til almindelig anerkendte teorier indenfor regnskabsanalyse, likviditets- & finansieringsanalyse – med primært fokus på virksomheder i selskabsform. Den studerende skal selvstændigt overordnet kunne vurdere rentabilitet, indtjeningssevne og kapitaltilpasning; samt kunne vurdere en virksomheds kapitalstruktur samt soliditet.

Den studerende skal i forbindelse med en vurdering af en virksomheds kreditbehov kunne foretage en kvalitativ analyse og bedømmelse af en virksomheds kreditværdighed – målt såvel på interne som eksterne forhold – blandt andet via udarbejdelse og vurdering af virksomhedens styrkeprofil (eksempel = ledelsens kompetencer og troværdighed, produkternes livscyklus og portefølje, miljøforhold, personale, leverandørernes sammensætning). Endvidere skal den studerende kunne vurdere relevansen af mulige sikkerheder – samt kunne vurdere disse i sammenhæng med forventet rentabilitet og tabsrisiko.

Med baggrund i ovenstående skal den studerende følgelig være i stand til at foretage en kreditvurdering af virksomheden (kreditindstilling) på baggrund af både en regnskabsanalyse og en kvalitativ analyse – altså en komplet virksomhedsanalyse.

4. Svage/nødlidende engagementer

Den studerende skal i forbindelse med imødegåelse af svage engagementer og behandling af nødlidende engagementer kunne revurdere stillede sikkerheder (tvangsrealisation) og vurdere muligheder for etablering af nye sikkerheder.

5. Rådgivning på udvalgte kerneområder

Målet er, at den studerende kan analysere og vurdere de både meget brede og meget dybe produkt-sortimenter, der tilbydes i den finansielle sektor. Alene mængden af disse produkter og produktvarianter øger kompleksiteten af finansiell rådgivning, når det rigtige produkt, kundens behov og eventuelt hensyn til skattevirkning skal integreres som delelementer af den finansielle rådgivning.

Målet er, at den studerende skal kunne forklare følgende kerneområder i emnet:

- Boligrådgivning.

Den studerende skal kunne afdække og anvende boligejerens risikoprofil for at kunne rådgive om den optimale boligfinansiering under hensyntagen til både boligejerens risikoprofil og dennes forventninger til renteutviklingen. Med baggrund i eksempler på ændringer i rentestrukturen skal den studerende kunne rådgive om fordele og ulemper ved valg af de forskellige låntyper. Endvidere skal den studerende kunne redegøre for, hvilke samfundsøkonomiske faktorer, der kan påvirke udviklingen i rentestrukturen.

Den studerende skal kunne anvende boligejerens risikoprofil samt forventninger til renteutviklingen til rådgivning om valg af låntype ved konverteringer af boliglån, herunder også kunne forklare problematikken omkring skat af konverteringsgevinster.

Den studerende skal tillige kunne anvende og forklare fordele og ulemper ved opsparing i fast ejendom kontra pensionsopsparing.

Tillige skal den studerende have indsigt i teorien omkring nedsparingslån samt fastforrentede boliglån med/uden indfrielsesoption.

- Investeringsrådgivning.

Den studerende skal have et bredt kendskab til obligationsmarkedet, aktiemarkedet, finansielle instrumenter, pantebreve kunne anvende dette kendskab i samspil med teorierne om porteføljepleje og – styring sammenholdt med de i faget Samfundsøkonomi gennemgåede elementer: pris- og rentedannelse.

Endvidere skal den studerende kunne redegøre for faldgruberne ved investering under virksomhedsordningen (skat) samt kunne rådgive og investeringsforeninger samt handlen med disse værdipapirer. Den studerende skal tillige generelt om minimering af skattebetaling af forskellige værdipapirafkast. Den studerende skal have kendskab til de skattemæssige konsekvenser af de forskellige investeringsformer.

Slutteligt skal den studerende have et overordnet kendskab til strukturerede produkter samt hedgefonde.

- Forsikring.

Den studerende skal kunne foretage behovsafdækning samt kunne rådgive om livs- & pensionsforsikringer, ulykkesforsikringer samt tab af erhvervssevne. Endvidere skal den studerende kunne afdække behov og anvise muligheder for tillæggsdækninger ved arbejdsløshed.

Endvidere skal den studerende eksakt kunne identificere og rådgive om alle relevante forsikringsmæssige behov over et kundelivsløb. I samme forbindelse skal den studerende kunne identificere og rådgive om udbetalingsforudsætninger samt mulige skattemæssige konsekvenser ved udbetaling.

- Pension.

Den studerende skal kunne rådgive om pensionsopsparingsprodukter, herunder anvende reglerne omkring konsekvenser ved beskatning af pensionsmidler. Desuden skal den studerende kunne forklare både fordele og ulemper ved skattebegünstiget opsparring kontra almindelig opsparring af likviditetsoverskud.

Den studerende skal kunne anvende reglerne – herunder også de skatte- og afgiftsmæssige regler – for placering af pensionsmidler i forskellige typer af værdipapirer og kunne rådgive herom.

- Samspilsproblematikker.

Den studerende skal have kendskab til samspilsproblematikker omkring skattefordele, sociale ydelser, og pensionsmidler.

Den studerende skal kunne anvende reglerne om almindeligt forekommende offentlige ydelser i samspil med den finansielle rådgivning. Specielt skal den studerende kunne anvende reglerne for offentlige ydelser i forbindelse med udbetalinger fra pensionsopsparinger og pensionsforsikringer og kunne rådgive om konsekvenser med hensyn til reduktion i de offentlige ydelser i denne forbindelse.

- Erhverv

Den studerende være i stand til at identificere virksomhedens finansielle, valutariske og operationelle risici (grundlæggende risk management); samt kunne give forslag til afdækning. Endvidere skal den studerende have kendskab til modeller for gennemførelse af generationsskifte.

Slutteligt skal den studerende være i stand til at vurdere + give forslag til løsningen af sammenhængende finansielle behov mellem den enkelte virksomhed – og dens hovedaktionærer (sammenhængen mellem ovenstående punkt 1 – 6).

6. Udvalgte skatteregler i forbindelse med speciel finansiell rådgivning

Den studerende skal opnå kendskab til nedenstående skatteregler på en sådan måde, at den studerende er bekendt med og opmærksom på problematikkerne og kundens muligheder.

Skattereglerne for disse emner gennemgås:

- Løn kontra udbytte for virksomhedsejere, herunder beskrivelse af reglerne for udbytte- og selskabsskat.
- Virksomhedssalg – anvendelse af overskud, herunder specielt mulighederne for skattereduktion ved indskud på pensionsopsparing.
- Lån i udenlandsk valuta og kurstab/kursgevinster.
- Generationsskifte og skattemulighederne på et overordnet niveau.
- Kendskab til forskellige skattemodeller for personligt drevne virksomheder (personbeskatning, kapitalafkastordning samt virksomhedsskatteordning).

Ved rådgivning om ”forældrekøb” af fast ejendom skal den studerende kunne forklare de forskellige muligheder for skatteordninger som virksomhedsordningen og kapitalafkastordningen samt skatteproblematikken i forbindelse med salg af ejendommen.

3.6.2 Analyse af Regnskabsdata

Fagstatus	Faget er et specialefag på Revisor-linien på Akademiuddannelsen på Finansiell rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelsen i Finansiell uddannelse
Eksamensform	Mundtlig eksamen på baggrund af Synopsis
Særlige adgangsforsudsætninger	Det forudsættes, at den studerende har gennemført de første fire fag på akademiuddannelsen, herunder Samfundsøkonomi, Erhvervsjura, Erhvervsøkonomi og et valgfag (Skat og Moms eller Revision og Årsrapport)
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver (cases).
Projekt opgave	Der udarbejdes en synopsis, som skal godkendes.

Mål:

At kvalificere den studerende til at lave en kvantitativ analyse af regnskabsdata ved brug af grundlæggende statistisk metode.

Indhold:

Dataanalyse (50%)

- Deskriptiv statistik
- Sandsynlighedsteori
- Stokastiske variable og sandsynlighedsfordelinger
- Stikprøveudvælgelse og stikprøvefordelinger
- Punkt- og intervalestimation
- Hypotesetest
- Antalstabeller
- Regressions- og korrelationsanalyse.

Statistisk revision og praktisk anvendelse (50%)

- Analyse af regnskab mhp. at finde anomaliteter
- Sandsynlighedsregning på kreditratings
- Modellering af regnskabsdata
- Stikprøvekontroller af regnskab og lager
- Hypotesetest og antalstabeller anvendt på virksomhedens transaktioner og kundesammensætninger, etc. mhp. at finde svig, afvigelse fejl, etc.
- Forecast og budgettering på både virksomhed eller konkret vare/projekt.

Den studerende skal have viden om:

Generelle statistiske begreber, metoder og modeller, herunder deskriptiv statistik, sandsynlighedsteori, stikprøveanalyse, hypotesetest og regressions- og korrelationsanalyse. Herudover skal den studerende opnå viden om krav til dataindsamling med henblik på revision. Endeligt skal den studerende kende anvendelsesmuligheder for statistisk metode på praktisk revision.

Den studerende skal have færdigheder i at:

- udvælge og anvende statistiske modeller på regnskabsdata
- opstille og teste relevante hypoteser på regnskabsdata
- foretage stikprøvekontrol af regnskabsdata

- kunne udarbejde og forholde sig kritisk til forecast og budgettering på både virksomhed eller konkret vare/projekt.

Den studerende skal have kompetencer til at:

- gennemføre statistisk revision
- effektivisere kvaliteten af udvalgt data og mængden af data ved revision af regnskabsdata.
- afdække fejl i regnskaber ved hjælp af statiske metoder.
- mindske fejl i revisionen.

Undervisningsformer:

Undervisningen vil primært være dialogbaseret undervisning med udgangspunkt i konkrete cases, regnskabsdata og revisionshandlinger. Undervisningen suppleres med øvelsesopgaver, som diskuteres i undervisningen.

Udprøvning:

Indstillingen til eksamen sker på baggrund af en godkendelse af en synopsis. Synopsen er blevet løst over en weekend, og er baseret på en centralt stillet case. Besvarelsen opfølges af et mundtligt forsvar af Synopsis-besvarelsen. Det mundtlige forsvar er den endelige eksamen i faget.

Det mundtlige forsvar/prøven varer ca. 30 minutter inkl. votering. Prøven er individuel og med individuel bedømmelse. I bedømmelsen indgår udelukkende det mundtlige forsvar/prøven.

Der gives én samlet karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

3.6.3 Lejefastsættelse og regnskaber

Fagstatus	Faget er et specialeforløb på Finansiell rådgivning
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsættninger	Gennemført alle obligatoriske og valgfrie fagmoduler. Det anbefales endvidere, at man har erhvervet sig en viden svarende til faget Ejendomsadministration
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at vide, hvordan lejen fastsættes i de forskellige typer af ejendomme, ligesom den studerende kvalificeres til at beregne og varsle lejeforhøjelse i de forskellige typer af lejemål. Derudover er formålet at kvalificere den studerende til at kunne gennemføre en forbedringsforhøjelse i en boligudlejnings- eller erhvervsudlejningsejendom.

Den studerende skal opnå kendskab til regnskabsmæssige forhold vedrørende opgørelse af indvendige og udvendige vedligeholdelseskonti § 18 og § 18b samt opgørelse af § 63a-hensættelser. Derudover skal der opnås kendskab til udarbejdelse af varme-, vand-, antenne-, drifts- og fællesregnskab.

Endelig er formålet at give den studerende et overblik over de særlige regler og forhold, som gælder for økonomien i en almen boligorganisation og dens afdelinger. Det skal ske ved, at den studerende får et overordnet kendskab til følgende udvalgte områder: Finansieringen af nybyggeri, dispositionsfond, Landsbyggefond, kapitalforvaltning samt lejefastsættelse, lejeforhøjelse og vedligeholdelsesbudget i afdelingerne.

Formålet er således at give den studerende et dybtgående kendskab til udvalgte problemstillinger, der opstår ved administration af de forskellige typer ejendomme, der findes i dag.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende kan anvende de love og regler, der har betydning for lejefastsættelse, lejeforhøjelse og udarbejdelse af vedligeholdelses-, drifts-, forbrugs- og fællesregnskaber samt finansiering og vedligeholdelse af almene boliger, således at den studerende bliver i stand til selv at yde relevant rådgivning og sagsbehandling indenfor disse udvalgte områder ved administration af private udlejningsejendomme, almene boligorganisationer og afdelinger, andelsboligforeninger og ejerforeninger.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en faglig metode, hvorved den studerende bliver i stand til også i fremtiden at anvende og udbygge sin viden samt indsamle, analysere, vurdere og anvende data til brug for sagsbehandling og rådgivning. Derfor skal den studerende opnå:

- et overblik over samt et indgående kendskab til lejefastsættelse for boliglejemål i såvel regulerede som uregulerede kommuner, lejefastsættelse i almene boliger og lejefastsættelse i erhvervslejemål, ligesom den studerende skal kunne anvende denne viden til brug for administration af ejendomme og kunne anvende regelsættet i forbindelse med praktiske juridiske

- problemstillinger, der måtte opstå i forbindelse med administration af de forskellige typer lejemål
- et indgående kendskab til reglerne for forbedringsforhøjelse i erhvervs- og boliglejemål, herunder processen omkring gennemførelse af en forbedringsforhøjelse, således at den studerende er i stand til at gennemføre forbedringsforhøjelser i boliglejemål og erhvervslejemål
  - et indgående kendskab til reglerne for opgørelse af § 63a-hensættelser, konti for indvendig og udvendig vedligeholdelse § 18 og § 18b samt implementering i regnskabet for den enkelte ejendom
  - et indgående kendskab til udarbejdelse af varme-, vand-, antenne- og driftsregnskaber for bolig- og erhvervsjendomme samt fællesregnskaber for andelsboligforeninger og ejerforeninger
  - et kendskab til reglerne om finansiering af almene boliger og herunder kendskab til reglerne om beboerindskud og kommunal grundkapital samt forståelse for sammensætningen af afdelingens nettokapitaludgifter
  - et kendskab til reglerne om opbygning og anvendelse af dispositionsfonden og arbejdskapitalen i en almen boligorganisation
  - et kendskab til reglerne om kapitalforvaltning i en almen boligorganisation, så den studerende bliver i stand til at håndtere simple, praktiske problemstillinger inden for dette emne
  - en forståelse af reglerne om henlæggelser i en almen boligafdeling, så den studerende bliver i stand til at vurdere og anvende vedligeholdelsesbudgettet i forbindelse med driften af en almen boligafdeling
  - at kunne afgøre, hvornår der bør indhentes anden sagkyndig bistand til løsning af en problemstilling samt kunne beskrive problemstillingen med de korrekte juridiske termer ved forelæggelse af problemstillingen for en sagkyndig ekspert

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov forskellige interessenter kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige lejeretlige og sagsbehandlingsmæssige aspekter indenfor emnerne lejefastsættelse, lejeregulering, forbedringsforhøjelser og regnskaber samt finansiering og vedligeholdelse af almene boliger.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Lejefastsættelse	10 %
2. Lejeregulering	20 %
3. Forbedringsforhøjelser	20 %
4. Regnskab	20 %
5. Finansiering af almene boliger.....	10 %
6. Fonde og kapitalforvaltning i almene boligorganisationer .	10 %
7. Vedligeholdelsesbudget for almene boligafdelinger.....	10 %

Totalt **100%**

Centrale emner i faget

1. Lejefastsættelse

Målet er, at den studerende skal opnå et grundlæggende kendskab til og forståelse af, hvorledes lejen fastsættes for de forskellige typer af boliglejemål og erhvervslejemål i regulerede og uregulerede kommuner. For boliglejemål i regulerede kommuner skal den studerende således kende til lejefastsættelse for følgende typer af ejendomme:

- Store ejendomme, herunder
  - Omkostningsbestemt leje

- Det lejedes værdi
- Gennemgribende moderniserede lejemål
- Småhuse
- 80/20-ejendomme
- Nyopførte ejendomme
- Tidligere erhvervslejemål
- Tagboliger
- Indeksfinansierede ejendomme og ejendomme tilhørende og opført af realrenteafgiftspligtige investorer

For boliglejemål i uregulerede kommuner skal den studerende kende til lejefastsættelse efter det lejedes værdi, ligesom den studerende skal kende til muligheden og vilkårene for at indgå en aftale om trappeleje. For erhvervslejemål i regulerede og uregulerede kommuner skal den studerende kende til lejefastsættelse efter reglerne om markedsleje.

Den studerende skal desuden kende til fastsættelse og godkendelse af lejen i en almen boligafdeling, hvilket indebærer en forståelse af balancелеjeprikket og de særlige regler, der gælder for afvikling af underskud og disponering af overskud. Derudover skal den studerende have en forståelse af boliglejens fordeling på afdelingens boliger under hensyntagen til disses indbyrdes brugsværdi.

Sammenfattende kan det anføres, at den studerende efter gennemførelse af faget skal være i stand til at redegøre for, hvorledes lejen fastsættes i de enkelte typer af lejemål. Den studerende skal samtidig kunne identificere problemstillinger, der skal håndteres af en særlig ekspert.

2. Lejeregulering

Målet er, at den studerende skal opnå et grundlæggende kendskab til, hvorledes lejen for de enkelte typer af lejemål kan reguleres i det løbende lejerforhold. For boliglejemål i regulerede kommuner skal den studerende således have et indgående kendskab til følgende typer varslinger:

1. Varsling af omkostningsbestemt huslejestigning
Den studerende skal vide hvilke udgifter, der medtages i det omkostningsbestemte budget, ligesom den studerende skal kunne beregne fordelingen af budgetudgifterne, boligprocenten, afsætning til vedligeholdelse og forbedringstillæg mv. Derudover skal den studerende kende til forskellen i varsling af omkostningsbestemt leje i ejendomme med og uden beboerrepræsentation
2. Varsling af vedligeholdelseshenlæggelse iht. Boligreguleringslovens § 13a
Den studerende skal kende til muligheden for at varsle vedligeholdelseshenlæggelser særskilt uden varsling af omkostningsbestemt leje
3. Varsling af regulering af skatter og afgifter
Den studerende skal kende til muligheden for at varsle ændringer i skatter og afgifter, samt vide hvorledes varslingen gennemføres
4. Varsling af lejeforhøjelse i småhuse
Den studerende skal kende til hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at lejeforhøjelse kan varsles
5. Varsling af lejeforhøjelse i 80/20-ejendomme
Den studerende skal kende til hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at lejeforhøjelse kan varsles
6. Varsling af lejeforhøjelse i nyopførte ejendomme, tidligere erhvervslejemål og tagboliger
Den studerende skal kende til hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at lejeforhøjelse kan varsles

For lejemål i uregulerede kommuner skal den studerende kende til følgende lejereguleringsmetoder:

1. Varsling af lejeforhøjelse i lejemål, hvor lejen fastsættes efter det lejedes værdi
2. Varsling af regulering af skatter og afgifter
Den studerende skal kende til muligheden for at varsle ændringer i skatter og afgifter, samt vide hvorledes varslingen gennemføres
3. Varsling af trappelejeforhøjelse
Den studerende skal kende til hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at lejeforhøjelse kan varsles
4. Varsling af lejeforhøjelse i nyopførte ejendomme, tidligere erhvervslejemål og tagboliger.
Den studerende skal kende til hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at lejeforhøjelse kan varsles

For erhvervslejemål skal den studerende have et grundlæggende kendskab til betingelserne for at kunne regulere lejen til markedslejen i henhold til erhvervslejelovens regler, herunder kende til muligheden for at aftale fredningsperioder. Derudover skal den studerende kende til de før 1. januar 2000 gældende regler om lejefastsættelse i erhvervslejemål. Den studerende skal tillige kende til, at parterne kan aftale særlige reguleringsklausuler. Endelig skal den studerende have et grundlæggende kendskab til reglerne om regulering af lejen i erhvervslejemål på grundlag af ændring i skatter og afgifter.

For almene boliger skal den studerende have indgående kendskab til:

1. Procedure for godkendelse og varsling af lejeforhøjelse som følge af stigninger i en afdelings driftsudgifter. Den studerende skal have kendskab den beboerdemokratiske behandling og godkendelse af afdelingens budget og af lejeforhøjelsen og til reglerne om fordeling af lejeforhøjelse på afdelingens boliger
2. Procedure for godkendelse og varsling af lejeforhøjelse som følge af moderniseringer. Den studerende skal have kendskab til den beboerdemokratiske behandling og godkendelse af moderniseringer og til reglerne om fordeling af lejeforhøjelse på afdelingens boliger

Sammenfattende kan det anføres, at den studerende efter gennemførelse af faget skal være i stand til at redegøre for, hvorledes lejen reguleres i de enkelte typer af lejemål. Den studerende skal samtidig kunne identificere problemstillinger, der skal håndteres af en særlig ekspert.

3. Forbedringsforhøjelser

Den studerende skal have kendskab til det lejeretlige forbedringsbegreb, og herunder kunne adskille en forbedring fra almindelig vedligeholdelse og drift af en ejendom. Der skal opnås et kendskab til de forskellige former for forbedring, nemlig udlejers ensidige forbedring, forbedring af et lejemål eller ejendommen i henhold aftale mellem udlejer og lejer(ne) samt lejers ensidige forbedring og råderet over lejemålet.

Den studerende skal gives en grundlæggende viden om reglerne for beregning af forbedringsforhøjelser, og i den forbindelse have et overblik over hvilke udgifter og hvilke fradrag der kan medtages i beregningen.

Derudover skal den studerende kende de forskellige faser i et forbedringsprojekt, herunder:

- Forhåndsgodkendelse af forbedringsprojekt
- Høring af beboerrepræsentationen
- Varsling af iværksættelse overfor lejerne og beboerrepræsentationen

- Varsling af krav om adgang til de enkelte lejemål
- Projektering og gennemførelse af projektet
- Tilbud om erstatningsbolig
- Varsling af foreløbig lejeforhøjelse
- Varsling af endelig lejeforhøjelse

Den studerende skal tillige kende forskellene mellem at varsle forbedringsforhøjelse i regulerede og uregulerede kommuner, ligesom den studerende skal kende forskellene mellem at varsle forbedringsforhøjelse i ejendomme med og uden beboerrepræsentation.

Endelig skal den studerende kende til muligheden for at varsle forbedringsforhøjelser i erhvervslejemål, herunder hvilke betingelser der skal være opfyldt for at kunne gennemføre en forbedringsforhøjelse.

Eftersom lejer har mulighed for at gøre indsigelse mod en forbedringsforhøjelse, skal den studerende kende til, at lejerne har denne mulighed, og at udlejer skal reagere indenfor visse frister, hvis en forbedringsforhøjelse fastholdes.

4. Regnskab

Målet er, at den studerende skal kunne opgøre og bogføre hensættelser på konto for indvendig vedligeholdelse for de enkelte lejere i en ejendom. Derudover er formålet, at den studerende skal kunne opgøre forbedringer iht. lejelovens § 63a-h samt kunne bogføre § 63a-hensættelser. Endelig skal den studerende på baggrund af opgørelserne og bogføringen af indvendig vedligeholdelse og § 63a-hensættelser kunne udarbejde regnskabsafslutning for så vidt angår disse poster.

Derudover er målet, at den studerende skal have et grundlæggende kendskab til reglerne for beregning af udvendig vedligeholdelse iht. boligreguleringslovens § 18 og § 18b. Den studerende skal kende reglerne om bindingspligt samt frigivelse hos Grundejernes Investeringsfond. Endelig skal den studerende kunne beregne § 18 og § 18b kontiene, bogføre disse og udarbejde et regnskab herfor overfor Grundejernes Investeringsfond.

Den studerende skal kunne udarbejde et varmeregnskab for en ejendom uanset om ejendommen forsynes med varme fra oliefyrr eller fjernvarme. Dertil kommer, at den studerende skal kunne udarbejde vandregnskaber samt antenneregnskaber. Derudover skal den studerende kunne udarbejde fællesregnskaber i ejerforeninger og andelsboligforeninger.

Endelig skal den studerende kunne udarbejde drifts- og forbrugsregnskaber i erhvervslejemål.

5. Finansiering af almene boliger

Målet er, at den studerende skal kende de grundlæggende regler om finansiering af anskaffelsessummen for nybyggeri i den almene boligsektor. Det betyder, at den studerende skal kende til de overordnede principper om fordelingen på grundkapital, beboerindskud og realkreditlån.

Den studerende skal desuden have indsigt i de særlige regler om nettokapitaludgifterne i en almen boligafdeling, som vedrører beboernes betaling af lånet til den oprindelige finansiering og ydelsesstøtten samt om beboernes betaling vedrørende afviklede prioriteter.

6. Fonde og kapitalforvaltning i almene boligorganisationer

Målet med dette emne, er at den studerende opnår kendskab til fondene inden for den almene boligsektor og til de særlige regler, der gælder for økonomien i en almen boligorganisation. Den stude-

rende skal således have et overordnet kendskab til reglerne om opbygning og anvendelse af dispositionsfonden og arbejdskapitalen i en almen boligorganisation.

Den studerende skal præsenteres for Landsbyggefondens virksomhed og herunder have indblik i reglerne om boligorganisationens bidrag til Landsbyggefonden.

Den studerende skal desuden have kendskab til de grundlæggende regler om kapitalforvaltning i en almen boligorganisation herunder reglerne om fællesforvaltning og forrentning, således at den studerende bliver i stand til at vurdere og håndtere simple, praktiske problemstillinger i forbindelse med forvaltningen af boligorganisationens og afdelingernes midler.

7. Vedligeholdelsesbudget for almene boligafdelinger

Målet er, at den studerende skal opnå en forståelse af reglerne om afdelingens henlæggelser og i særdeleshed til reglerne om henlæggelser til planlagt og periodisk vedligeholdelse og fornyelser. Denne forståelse skal suppleres med øvelse i at læse vedligeholdelsesbudgetter, så den studerende bliver i stand til at håndtere såvel generelle, som specifikke problemstillinger inden for emnet.

3.6.4 Fast ejendom

Fagstatus	Faget er specialeforløb på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforudsætninger	Gennemført alle obligatoriske og valgfrie fagmoduler. For kommende ejendomsmæglere skal fagmodulerne "Omsætning og finansiering af fast ejendom", samt "Vurdering og salg af fast ejendom" være gennemført.
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at give den studerende indsigt i de faglige aspekter og den hertil knyttede lovgivning, som har indflydelse på værdiansættelse af fast ejendom, og /eller som er bestemmende for de kreditmæssige overvejelser, der indgår i finansielle aktørers overvejelser.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende kvalificeres til at kunne anvende de juridiske og skattemæssige regler, der er relevante for ejendomsmæglerens arbejdsopgaver i relation til værdiansættelse og håndtering af dokumenter med henblik på at kunne yde kunderådgivning.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig et grundigt kendskab til fagets indhold og systematik, hvilket gør den studerende i stand til:

- at kunne udføre mere komplicerede rådgivningsopgaver vedrørende omsætning og finansiering af fast ejendom,
- at forebygge eventuelle juridiske problemer i forbindelse med rådgivning om omsætning og finansiering af fast ejendom,
- at kunne afgøre, hvornår der bør indhentes anden sagkyndig bistand til løsning af problemstillingerne,
- at kunne beskrive problemstillingen med de korrekte juridiske og økonomiske termer ved forelæggelse af problemstillingen for en sagkyndig ekspert,
- at blive i stand til at analysere de tilgængelige informationer og anvende sin viden til at søge eventuelle manglende informationer

Undervisningen tager udgangspunkt i at give den studerende et overblik og en indsigt i de praktiske og teoretiske aspekter, som er forbundet med arbejdet med fast ejendom inden for et bredt spektrum af områder.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Nybyggeri af ejerboliger og salg af projekter	10 %
2. Mangler ved fast ejendom og håndtering af disse.....	15 %
3. Formulargennemgang	20 %
4. Licitation og ejendomsmæglerens oplysning til parterne	5 %
5. Ejendomsavancebeskatning, personbeskatning og afskrivninger	15 %
6. Forældrekøb og sommerhusudlejning.....	10 %
7. Køberrådgivning	15 %
8. Ejendomshandelens berigtigelse	10 %

Totalt ..... **100 %****Centrale emner i faget:***1. Nybyggeri af ejerboliger og salg af projekter.*

Følgende elementer indgår i emnet: byggeret (inkl. BR95 og BRS98), grundkøb (inkl. bygge- modning), køb og salg af projekter (inkl. entreprisekontrakter, AB92 og ABR89), mellemfinansiering, herunder forhåndslån samt endelig belåning. Endvidere skal forskellige risikobetragtninger for kreditgiver inddrages i emnet.

2. Mangler ved fast ejendom og håndtering af disse.

Den studerende skal opnå grundigt kendskab til erstatningsrettens regler om en købers og en sælgers rettigheder og forpligtelser i forbindelse med fast ejendom. Der bygges videre på den viden om lov forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom, der er erhvervet tidligere. Reglerne for handler, som ikke er omfattet af denne lov skal den studerende tillige kunne rådgive fuldt ud om. Den studerende skal opnå viden om mangelsbegreberne og om hovedlinierne i retspraksis i relation til konsekvenserne af mangler. Den studerende skal kunne rådgive parterne om håndtering af eksisterende og kendte mangler i relation til køb og salg af fast ejendom set ud fra såvel en køberrådgerrolle som en sælgerrådgerrolle. Endvidere skal den studerende have kendskab til mulighederne for og begrænsningerne ved ansvarsfraskrivelse.

3. Formulargennemgang.

Den studerende skal have et grundigt kendskab til indholdet af en salgsopstilling, købsaftale, formidlingsaftale samt salgsbudget og salgsprovenu samt hertil knyttede problemstillinger og opgaver.

4. Licitation og ejendomsmæglerens oplysning til parterne.

Den studerende skal erhverve grundigt kendskab til reglerne om licitation samt ejendomsmæglerens oplysning til parterne om egne interesser herunder selvindtræde og habilitet.

5. Ejendomsavancebeskatning, personbeskatning og afskrivninger

Den studerende skal generelt kunne anvende Lov om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom samt have kendskab til lovens § 5a og have forståelse for de afledte personbeskatningsmæssige aspekter.

Der skal ligeledes opnås kendskab til reglerne i ejendomsavancebeskatningslovens § 8 og 9 vedrørende skattefritagelse.

Den studerende skal kunne identificere avancebeskatningsmæssige problemstillinger med henblik på at sætte den studerende i stand til at henvise til anden sagkyndig bistand i relation til rådgivning om bestemmelsernes konsekvenser.

Den studerende skal kunne håndtere de skattemæssige konsekvenser i ejertiden.

Den studerende skal endvidere have kendskab til afskrivningslovens regler - herunder genvundne og ikke genvundne afskrivninger.

6. *Forældre køb og sommerhusudlejning.*

Den studerende skal have kendskab til de særlige problemstillinger, der knytter sig til forældre køb/-salg, fremleje, ejendomsmæglerens undersøgelsespligt, samt kunne vurdere om lov om omsætning af fast ejendom og lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom finder anvendelse på forældre køb/-salg.

Lov om planlægnings regler om sommerhusudlejning og Lov om sommerhus og camping m.v. skal den studerende have kendskab til.

Der skal endvidere opnås kendskab til skattemæssige konsekvenser og opgørelsesmetoder ved forældre køb/-salg og sommerhusudlejning – herunder opgørelse i såvel ejertidsperiode som i slagssituationen.

Den studerende skal have kendskab til reglerne, der omfatter familiemæssigt relaterede grupper og interesseforbundne parter – herunder gavesituationen, maskeret udbytte mellem hovedaktionærer og selskab samt dødsboers overdragelse.

7. *Køberrådgivning.*

Den studerende skal kunne udarbejde en behovsanalyse, afdække en risikoprofil, udarbejde et budget samt beregne kontantpris med henblik på at kunne vurdere og rådgive om, hvorvidt kunden har mulighed for at købe..

8. *Ejendomshandlens berigtigelse.*

Den studerende skal kunne redegøre for sagsgangen i en ejendomshandel efter parterne har indgået en endelig købsaftale.

Den studerende skal kunne redegøre for formkravene til skødet og tinglysningsekspeditionen. Herudover skal den studerende kunne udarbejde en refusionsopgørelse og en reguleringsopgørelse samt kunne redegøre for positiv/negativ kontantregulering ved overtagelse af indestående lån.

Samtidig skal den studerende kunne redegøre for hvordan købesummen kan sikres betryggende og hvilke muligheder sælger har for at disponere over købesummen, samt hvilke betingelser som skal være opfyldt, før købesummen kan frigives endeligt til sælger.

Den studerende skal kunne redegøre for ejendomsformidlerens opgaver i forbindelse med handlens berigtigelse, samt hvilke krav der skal iagttages hvis det er ejendomsformidleren, der forestår handlens berigtigelse.

3.6.5 Årsrapport og virksomhedsanalyse

Fagstatus	Faget er specialeforløb på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforsætninger	Gennemført alle obligatoriske og valgfrie fagmoduler Det anbefales endvidere, at man har erhvervet sig en viden svarende til faget "Erhvervsøkonomi", før man påbegynder dette fag
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at give den studerende et overblik over processerne og målet med eksterne regnskaber (årsrapporter), samt virksomhedsanalyse, således at den studerende selvstændigt kan analysere eksterne regnskaber (for selskabsklasserne A, B, og C) i overensstemmelse med Årsregnskabsloven og "Mindstekravs bekendtgørelsen".

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende via et grundlæggende kendskab til Årsregnskabsloven og "Mindstekravs bekendtgørelsen" bliver i stand til selv at anvende eksterne regnskaber, og foretage virksomhedsanalyser, som kan danne grundlag for økonomiske beslutninger samt rådgivning af private virksomheder samt kreditgivning til disse.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en systematik, hvilket gør den studerende i stand til

- at få indsigt i hovedprincipperne i regnskabslovgivningen, samt kunne beskrive og vurdere disse
- at erhverve sig et overblik over almindelig anerkendte retningslinjer (bonus pater begrebet) indenfor eksternt regnskabsvæsen og regnskabsanalyse
- at kunne forstå teorierne og metoderne eksterne regnskaber
- at kunne opbygge et beslutningsgrundlag for en privat virksomhed, for at forebygge eventuelle økonomiske problemer for virksomheden, samt foreslå mulige løsninger på disse problemer, såfremt de allerede er opstået
- at opnå indsigt i forskellene mellem råbalancer, skatteregnskaber og eksterne regnskaber
- at kunne analysere eksterne regnskaber; og foretage virksomhedsanalyser – og vurdering, samt forklare de regnskabsmæssige konsekvenser af tiltag som en virksomhed påtænker at iværksætte
- at blive i stand til at anvende sin viden og analysere det indlærte

Undervisningen tager udgangspunkt i de behov, som forskellige regnskabsbrugere kan forventes at have eller få, hvorved den studerende opnår kendskab til de nødvendige aspekter forbundet med udarbejdelse af eksterne regnskaber og virksomhedsanalyse indenfor et bredt spektrum af dagligdags områder.

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

1. Årsregnskabsloven	20 %
2. Driftsøkonomiske contra skattemæssige regnskaber	10 %
3. Anvendelse af eksterne regnskaber (Årsrapporter).....	30 %
4. Budgettering.....	30 %
5. Virksomhedsanalyse	10 %
Totalt	100 %

Centrale emner i faget

1. Årsregnskabsloven

Den studerende skal opnå forståelse for gældende grundlæggende regnskabsprincipper og regnskabstekniske begreber.

Den studerende skal opnå forståelse for gældende kvalitetskrav for eksterne regnskaber og kunne skelne disse fra hinanden i tilknytning til anvendelse af det eksterne regnskab.

2. Driftsøkonomiske contra skattemæssige regnskaber

Den studerende skal opnå kendskab til principperne i skattemæssige regnskaber, samt skelne disse fra driftsøkonomiske regnskaber, således at den studerende kan omforme et skattemæssigt regnskab til et driftsøkonomisk eksternt regnskab.

3. Anvendelse af eksterne regnskaber (Årsrapporter)

Den studerende skal kunne anvende den tillærte viden til analyse af en simpel årsrapport, herunder analyse af balance (aktiver og passiver), resultatopgørelse, noter, ledelsespåtegning, ledelseserklæring samt kunne opstille og beskrive anvendt regnskabspraksis. Herudover skal den studerende opnå kendskab til udarbejdelsen af pengestrømsopgørelser (efter den danske regnskabsvejledning om pengestrømsopgørelser).

Den studerende skal opnå kendskab til lovgivningens krav til opstilling af eksterne regnskaber, herunder kunne vurdere, om lovgivningen understøtter regnskabsbrugernes behov. Herunder skal den studerende kunne vurdere fordele og ulemper ved henholdsvis en funktionsopdelt og en artsopdelt resultatopgørelse.

Den studerende skal kende til regnskaber for erhvervs- og investeringsejendomme.

4. Budgettering

Den studerende skal kunne udarbejde et simpelt budget for en virksomhed. Budgettet skal udarbejdes efter bidragsmodellen og skal indeholde resultatbudget, likviditetsbudget, budgetteret balance samt diverse påtegninger, regnskabsprincipper, noter m.m. til de forskellige budgetter.

Der lægges vægt på, at den studerende forstår sammenhængene mellem de tre budgettyper.

5. Virksomhedsanalyse

Emnet virksomhedsanalyse opdeles i 2 områder:

- Kvalitative analyser
- Regnskabsanalyse

Den studerende skal opnå kendskab til almindelig anerkendte teorier indenfor regnskabsanalyse. Den studerende skal selvstændigt kunne vurdere rentabilitet, indtjeningssevne, likviditet (bl.a. ved inddragelse af pengestrømsopgørelsen) og kapitalstruktur inkl. soliditet

Den studerende skal selvstændigt kunne udarbejde en total regnskabsanalyse, samt forholde sig kritisk til målemetoderne, og vurdere om målemetoderne er korrekte og fyldestgørende.

Den studerende skal kunne opstille en regnskabsanalyse i en form, som er relevant og brugbar for modtageren, således at modtageren kan anvende analysen som et overordnet beslutningsgrundlag.

Ved en kvalitativ analyse forstås en bedømmelse af en virksomheds interne såvel som eksterne forhold som f.eks.: ledelsens kompetencer og troværdighed, produkternes livscyklus og portefølje, miljøforhold, personale, leverandørernes sammensætning (og dermed forsyningssikkerheden).

Den studerende skal være i stand til at foretage en SWOT-analyse såvel som en kreditvurdering af virksomheden på baggrund af både en regnskabsanalyse og en kvalitativ analyse – altså en komplet virksomhedsanalyse.

I forbindelse med vurdering af virksomheden skal den studerende have et overordnet kendskab til generationsskifte, herunder en mulig værdiansættelse af virksomheden.

3.6.6 Forsikringsøkonomi

Fagstatus	Faget er specialeforløb på Finansiell rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	4 timers skriftlig prøve
Særlige adgangsforudsætninger	Gennemført alle obligatoriske og valgfrie fagmoduler
Skriftlige arbejder	Afleveringsopgaver svarende til omfanget af 5 eksamensopgaver
Projekt opgave	Der udarbejdes et gruppeprojekt, der skal godkendes

Formål

Formålet med faget er at kvalificere den studerende til at forstå de økonomiske sammenhænge i både et livs- og skadeforsikrings selskab. Endvidere skal den studerende kende til de krav, som tilsynsmyndigheden stiller til selskabernes soliditet.

Derudover skal den studerende være i stand til at identificere og fremkomme med løsninger til økonomiske problemer i forsikringsdriften, hvad enten disse måtte hidrøre fra forhold i markedet, genforsikringsområdet eller forhold inden for et snævrere område i selskabets portefølje.

Ud fra et kendskab til forsikringsbranchens økonomi skal den studerende være i stand til at varetage forsikrings selskabets økonomiske interesser.

Mål

Det er målet med undervisningen, at den studerende via et grundlæggende kendskab til den økonomiske sammenhæng i et forsikrings selskab bliver i stand til selv at give løsningsforslag på diverse økonomiske problemstillinger i relation til en relevant finansiell rådgivning.

Der lægges vægt på, at den studerende tilegner sig en faglig metode, hvorved den studerende bliver i stand til også i fremtiden at analysere og anvende sin viden, hvilket gør den studerende i stand til

- at få indsigt i hovedprincipperne i forsikringsregnskaber samt kunne beskrive og vurdere sådanne
- at erhverve sig et overblik over de økonomiske størrelser i et forsikrings selskabs drift samt de forhold, som påvirker dette.
- at kunne forstå principperne for prisfastsættelse, bonus, genforsikring og reserveafsættelse på baggrund af teorierne om disse emner
- at opnå indsigt i de økonomiske sammenhænge og vurdere den relative betydning af de enkelte elementer i en forsikringsvirksomheds økonomi
- at kunne forklare og vurdere konsekvenserne af de økonomiske tiltag

Indhold og omfang

Vejledende vægt i procent:

Skadesforsikring:

1. Prissætning på produktet	10 %
2. Afsætningsøkonomi (herunder distributionskanaler og aflønningsformer).....	5 %
3. Økonomi i skadebehandlingen.....	5 %
4. Segmentering i skadeforsikring	10 %
5. Porteføljestrategi ved skadeforsikring	10 %

Livs- og pensionsforsikring:

6. Prissætning og nyttegning	10 %
7. Reserver, Bonus og Kontoprincip	10 %
8. Tilbagekøb af policer	5 %
9. Afsætningsøkonomi	5 %
10. Segmentering i liv & pension.....	10%

Generel forsikringsøkonomi:

11. Forsikringsregnskabet	15 %
12. Genforsikring (reassurance).....	5 %

Totalt ..... **100 %**

Centrale emner i faget

A. Skadeforsikring

1. Prissætning på produktet

Målet er, at den studerende skal opnå kendskab til og forståelse af sammenhængen i og begrundelsen for forskellige metoder til at finde og beregne den ”korrekte” pris (præmien) på et givet produkt.

2. Afsætningsøkonomi

Målet er, at den studerende skal opnå forståelse for sammenhængene mellem årsag og virkning ved anvendelsen af forskellige distributionskanaler og aflønningsformer for at regulere forsikringsøkonomien.

Massemarkedet og det individuelle forsikringsmarked (Erhvervsforsikringsmarkedet) behandles hver for sig.

3. Økonomi i skadebehandlingen

Den studerende skal have kendskab til et forsikringsselskabs dispositionsmuligheder i forbindelse med leverance af skadeerstatninger til skadelidte / forsikringstager, herunder også naturalieerstatningsprincippet, indkøbsaftaler, reparationsaftaler m.v.

Endvidere bør der opnås forståelse af sammenhængen mellem forsikringsvilkår, herunder forskellige former for selvrисici, og kundefærd.

Endelig skal den studerende kunne gøre rede for selskabets naturlige instrumenter i forbindelse med måling af skadebehandlings kvalitet og effektivitet, herunder især closed file review og open file review (kontrol / opfølgning af hhv. afsluttede og igangværende skadebehandlingssager).

4. Segmentering i skadeforsikring

Den studerende skal kunne forklare og begrunde sammenhængen mellem segmentering og økonomisk resultat.

Endvidere skal der demonstreres en forståelse af baggrunden for såvel præmiedifferentiering som segmentering med udgangspunkt i kundefærd, geografiske forhold eller andre forhold, der spiller ind på den risiko, som den enkelte forsikring repræsenterer.

Den studerende skal endvidere kunne foreslå eksempler på egnede analyser til belysning af forskelle i observeret skadefrekvens / skadeprocent.

5. Porteføljestrategi ved skadesforsikring

Den studerende skal kunne redegøre for betydningen af porteføljesammensætningen i den overordnede økonomiske sammenhæng, både med hensyn til geografisk spredning, kundesegmenter og branchemæssig spredning.

Begrebet porteføljekvalitet skal kunne defineres og den studerende skal kunne redegøre for de økonomiske forhold og nøgletal, der knytter sig hertil. Der skal kunne redegøres for forskelle i styringsmekanismerne på massemarkedet og på markedet for individuelle forsikringer.

Acceptregler og saneringsrutiner skal kunne forklares og begrundes ud fra et hensyn til den overordnede økonomiske sammenhæng.

B. Livs- og pensionsforsikring for henholdsvis individuelle ordninger og arbejdsmarkedsordninger

6. Prissætning og nytægning

Den studerende skal kunne redegøre for principperne for opbygningen af livsforsikringspræmien.

Endvidere skal den studerende kunne gøre rede for betydningen af en given nytægnings størrelse i forhold til den samlede portefølje, samt forpligtelse i forsikringens løbetid.

7. Reserver, Bonus og Kontoprincip

Den studerende skal have forståelse for, hvorledes opbygningen af de nødvendige reserver skal finde sted.

Henlæggelser til bonus til de forsikrede skal kunne forklares i princippet.

Forsikringstagerens konto skal kunne forklares f.s.v. angår kontoens indhold og udvikling over forsikringens løbetid.

Den studerende skal kunne vurdere udviklingen i forsikringens forløb til brug for fastsættelse af forsikringens værdi på ethvert tidspunkt af forsikringens løbetid.

8. Tilbagekøb af policer

Den studerende skal opnå indsigt i hvorledes man i princippet bør beregne en forsikrings tilbagekøbsværdi, samt parametrene bag udregningen.

9. Afsætningsøkonomi

Den studerende skal kunne redegøre for de mest almindelige afsætningsforhold på liv- og pensionsmarkedet, herunder kunne identificere de vigtigste afsætningskanaler samt disses omkostningsstruktur. Der skal skabes en sammenhæng herfra til den enkelte forsikrings værditilvækst.

Endvidere vil der være en kort gennemgang af fremtidsperspektiverne ved Liv- & Pensionsforsikring, som vi kender det i dag.

10. Segmentering i liv- og pension.

Den studerende skal kunne forklare og begrunde sammenhængen mellem segmentering og økonomisk resultat. Endvidere skal der demonstreres en forståelse for baggrunden for såvel præmiedifferentiering som segmentering med udgangspunkt i kundefærd og andre forhold, der spiller ind på den risiko, som den enkelte forsikring eller pensionsordning - individuel eller arbejdsmarkedsbaseret – repræsenterer.

Endvidere skal den studerende opnå viden om, hvilke pensionsordninger, der er interessante – herunder markedsføring og selskabernes USP (Unique Selling Points).

C. Generel forsikringsøkonomi

11. Forsikringsregnskabet

Den studerende skal kunne forstå, begrunde og forklare skadesforsikringsregnskabet, livsforsikringsregnskabet, og koncernregnskabet. Derudover skal der opnås forståelse for solvenskravene til forsikringsselskabernes soliditet og tilsynsmyndighedens rolle i denne forbindelse.

De vigtigste nøgletal skal kunne forklares og anvendes i vurderingen af et forsikringsregnskab.

Eksempler på et brancheregnskab (f. eks. Motorforsikring) skal kunne analyseres med henblik på en vurdering af den overordnede lønsomhed i branchen, og den studerende skal kunne vurdere, hvilke analyser der skulle foretages med henblik på at danne et beslutningsgrundlag for tiltag til regulering af en forsikringsbranches lønsomhed.

Den studerende skal kunne forklare periodiseringen i et forsikringsregnskab, samt gøre rede for de forskellige hensættelsesforpligtelser og – muligheder.

Reglerne for intern og ekstern revision skal kunne forklares.

12. Genforsikring (reassurance)

Den studerende skal kunne forstå og forklare begreberne, årsagerne og risikoen ved genforsikring.

Derudover skal den studerende kunne redegøre for forskellen mellem proportional og nonproportional genforsikring.

3.7 Afgangprojekt

Fagstatus	Modulet er obligatorisk som afslutning på uddannelsen i Finansiell Rådgivning.
Omfang	10 ECTS-point
Uddannelse	Akademiuddannelse
Eksamensform	Skriftligt afgangprojekt med mundtligt forsvar
Særlige adgangsforsudsætninger	Særlige adgangsforsudsætninger: For at indstille sig til eksamen i afgangprojekt skal alle fagmoduler og specialeforløb være bestået

Formål

I afgangprojektet skal den studerende kunne dokumentere evne til på et metodisk og analytisk grundlag at kunne gennemføre en praksisnær og kompleks problemløsning inden for uddannelsens overordnede formål eller inden for formålet for det profilforløb, som den studerende har gennemført. Den studerende skal gennemføre det afsluttende afgangprojekt inden for centrale problemstillinger i uddannelsen, herunder specialeforløbet.

Omfang

Afgangprojektet har et omfang af 10 ECTS-point svarende til en arbejdsbelastning på 200- 250 arbejdstimer.

Form

Den studerende skal arbejde med et relevant, praktisk problem, som normalt er hentet fra egen jobfunktion, virksomheden eller branchen. Der kan også være tale om, at den studerende etablerer kontakt med en anden virksomhed. Men det er under alle omstændigheder den studerendes opgave og ansvar at tilvejebringe det nødvendige praktiske grundlag for udarbejdelse af afgangprojektet.

Mål

At den studerende kan

- anvende teorier, metoder og modeller på løsning af en kompleks, praktisk problemstilling
- kan formulere og afgrænse problemstillingen inden for det valgte opgavefelt
- kan vurdere, vælge og anvende relevant faglig metode
- kan præsentere problemstilling, metode, problemløsning og konklusion i rapportform
- kan mundtligt præsentere og forsvare hovedresultaterne i den skriftlige rapport samt kan indgå i en kvalificeret dialog omkring valg af problemstilling, metodemæssige overvejelser, løsningsforslag og konklusion.

Eksamen

Det afsluttende eksamensprojekt består af en skriftlig projektrapport, der har et omfang af 50 – 80 normalsider samt et mundtligt forsvar af denne. Projektet løses som hovedregel individuelt.

Hvor særlige forhold taler herfor, kan der gives tilladelse til at gennemføre et gruppeprojekt med flere opgaveløsere. Hvis flere personer skriver sammen, skal problemformuleringen og opgavebesvarelsen afspejle den grundigere og dybere behandling af emnet, som kan godtgøre, at de hver især har ydet en arbejdsindsats i den fælles opgaveløsning, som modsvarer den arbejdsindsats, en studerende yder ved at udarbejde projektet individuelt.

Der stilles endvidere krav om, at man af projektrapporten skal kunne se, hvad hver enkelt deltager har bidraget med.

Der er tale om en ekstern prøve med beskikket censorer. Prøven er individuel og varer ca. 45 minutter inkl. votering. I indgår projektrapporten med 2/3 vægt og det mundtlige forsvar med 1/3 vægt. Der gives én samlet karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

Bedømmelsen af grupperapport sker på grundlag af de individuelle bidrag. I bedømmelsen tages der også hensyn til, hvordan man har behandlet fællesbidrag som fx problemformulering og konklusion. Ved en grupperapport kan eksaminationen i henhold til eksamensbekendtgørelsen ikke overværes af de øvrige medforfattere, inden de selv har været til eksamen.

Der henvises til kapitel 4 ”Retningslinjer for afgangsprøve for Finansiell Rådgivning”.

4. Retningslinjer for afgangsprøve for Finansiell rådgivning

4.1 Formål med afgangsprøve

I afgangsprøvet skal de studerende kunne dokumentere deres evne til at løse en praksisnær og kompleks problemstilling på et metodisk og analytisk grundlag inden for et centralt område af den valgte akademiuddannelse.

Afgangsprøvet består af en skriftlig projektrapport og et mundtligt forsvar af denne. Afgangsprøvet løses som hovedregel individuelt. Hvor særlige forhold taler herfor, kan der gives tilladelse til at gennemføre et gruppeprojekt med flere opgaveløbere, dog maksimalt 3 studerende pr. gruppe.

Gennem den skriftlige og mundtlige del af det afgangsprøvet skal de studerende kunne dokumentere:

- at de kan anvende teorier, metoder og modeller på løsning af en kompleks, praktisk problemstilling
- at de kan formulere og afgrænse problemstillingen
- at de kan vurdere, vælge og anvende relevant faglig metode
- at de kan præsentere problemstilling, metode, problemløsning og konklusion i rapportform
- at de ved det mundtlige forsvar kan præsentere og fremlægge hovedresultaterne af den skriftlige rapport samt kan indgå i en kvalificeret dialog omkring valg af problemstilling, metodemæssige overvejelser, løsningsforslag og konklusion

4.2 Afgangsprøvet form og indhold

Den studerende skal efter eget valg arbejde med et relevant problemorienteret emne, hvor der tages et fagligt afsæt i det gennemførte specialefag.

Den studerende kan som supplement søge emne inspiration via egen jobfunktion, egen virksomhed eller en branche relevant finansiell problemstilling.

Det er den studerendes opgave og ansvar at tilvejebringe det nødvendige praktiske grundlag for udarbejdelse af sit Afgangsprøve.

4.3 Skriftlig del

Den skriftlige del består i udarbejdelse af en projektrapport. Rapporten er som hovedregel bygget over følgende skabelon:

1. Forside med de nødvendige identitetsoplysninger

Navn og cpr-nr. (de første 6 cifre) på opgaveløser(e), og vejleder, projekttitel, uddannelsesretning og afleveringsdato, samt underskrift(er)

2. Forord

3. Indholdsfortegnelse

4. Problemformulering

- Begrundelse for emnevalg
- Problemstilling
- Afgrænsning
- Metodevalg
- Disponering

5. Tekstafsnit

Beskrivelser, analyser, løsningsforslag og evt. implementeringsproblemer

6. Konklusion**7. Kildefortegnelse**

Anvendte bøger, tidsskrifter, artikler og websites samt andre trykte og elektroniske kilder med angivelse af kildens titel, forfatter, forlag og udgave. For websites angives stien ind til de anvendte kilder.

8. Bilag i form af kopier af breve, notater, spørgeskemaer, interviewguide, referater og dokumenter mv.

For at opfylde de mål og faglige krav, som stilles til det afgangsprøveprojekt, skal rapporten normalt have et omfang af 50 - 80 normalsider ekskl. Bilag (Grupper med - 1 studerende ca. 50 – 60 sider, 2 studerende 60 – 70 sider og 3 studerende ca. 70 – 80 sider). Det stigende antal sider modsvarer nogenlunde gruppestørrelser fra 1 – 3 studerende.

Vejledning til definition af en normalside:

- Venstre og højre margin tilsammen 4 cm. Top og bundmargin tilsammen 4,5 cm
- Der skrives med max. 1½ linjeafstand i skrifttypen Times new roman
- skriftstørrelse 12
- ønskes der en anden skrifttype end den nævnte skal de(n) studerende sikre sig, at skriftstørrelsen og dermed omfanget af opgaven - nogenlunde svarer til det ovenfor angivne
- Der kan frit indsættes et antal grafer, modeller, tabeller etc. i teksten.
- Slutresultatet/-mængden skal nogenlunde modsvarere ca. 2000 anslag pr. side, hvor en graf, model etc. tæller et anslag

Såfremt projektrapporten indeholder fortrolige oplysninger, kan den gøres lukket, dvs. kun vejleder og censor gøres bekendt med rapportens indhold. Skolens eksemplarer opbevares i lukket arkiv. Det skal tydeligt på projektrapportens forside fremgå, hvis projektet er lukket – enten ved at skrive ”LUKKET” eller ”FORTROLIG”.

Hvis rapporten ikke lukkes, vil den normalt være tilgængelig på skolens bibliotek.

4.4 Mundtlig del

Den mundtlige del af det afgangsprøveprojekt består i individuel fremlæggelse og forsvar af rapporten over for vejleder og censor, idet vejleder i forbindelse med eksaminationen også fungerer som eksaminator.

Eksaminanden skal hjemmefra have forberedt præsentationen af rapporten, der er beregnet til ca. 10 minutter. Der vil være overhead projektor, lyskanon, flip-over, Pc'er og tavle til rådighed.

Den korte præsentation munder ud i en dialog og diskussion, hvor der bliver mulighed for at uddybe og begrunde centrale dele af rapporten, besvare spørgsmål, diskutere alternative løsningsmuligheder, kildemateriale, afgrænsningsproblemer, konklusioner, etc.

Den mundtlige del af prøven varer 45 minutter inkl. karaktergivning.

4.5 Vejledning

Den første handling i denne proces er, at projektet anmeldes til den skole hvor man er tilmeldt, se bilag 1 – anmeldelsesblanket. Skolen indkalder herefter den/de studerende til et opstartsmøde, hvor der bl.a. gives præcis information om tildeling af vejleder, vigtige datoer, brugen af vejleder, etc..

Det endelige valg af emne fastlægges i et samarbejde mellem en af skolen udpeget vejleder og den studerende, hvilket sker umiddelbart efter opstartsdagen.

Forslaget drøftes med vejlederen, som skal godkende emnet og den foreløbige problemformulering. Derefter arbejder den studerende videre på egen hånd. Under udarbejdelsen af projektrapporten vil der være mulighed for at drøfte evt. opståede problemer med vejlederen.

Det er den studerende, der tager initiativ til vejledningen. Det sker ved, at man retter en skriftlig henvendelse til vejlederen med de spørgsmål eller problemer, man ønsker diskuteret. Spørgsmålene skal være konkret formuleret. Derved "tvinges" man til at gennemtænke problemer og spørgsmål, inden der rettes henvendelse til vejlederen.

Vejlederen får samtidigt et grundlag for vejledningen, idet han eller hun kan forberede sig på besvarelse af spørgsmålene til gavn for begge parter. Hvis de studerende mødes med vejlederen uden den nødvendige forberedelse spilder begge parter normalt tiden.

En del af vejledningen forventes at kunne foregå pr. e-mail og telefon.

Ovennævnte fremgangsmåde medfører, at man fx ikke blot kan fremsende et udkast til en problemformulering eller til et tekstafsnit og spørge, om det er i orden, eller om man er på rette spor.

Vejlederen kan og skal ikke give forhåndsgodkendelse af dele af opgavebesvarelsen, men skal alene optræde i rollen som proceskonsulent og sparringspartner.

4.6 Eksamensbestemmelser

4.6.1 Forudsætninger for at indstille sig til afgangsprøve

Forudsætningen for at kunne indstille sig til eksamen i afgangsprøvet er, at den studerende er fritaget for eller har bestået alle forudgående fagmoduler og specialeforløb på uddannelsen.

4.6.2 Afleveringsfrist

Rapporten afleveres på skolen i 3 eksemplarer enten til maj eller december, og den mundtlige eksamination finder normalt sted henholdsvis i løbet af juni og januar efter nærmere aftale.

Udsættelse kan kun ske med vægtige grunde, som f.eks. ved sygdom, uopsættelige forretningsrejser eller lignende.

Ved for sen aflevering indstiller den/de studerende sig på ny til eksamen i den efterfølgende eksamenstermin, efter aftale med den ansvarlige leder på den enkelte skole/akademi.

4.6.3 Grupperapport

Der er som hovedregel tale om udarbejdelse af et individuelt afgangspjækt. Der er dog mulighed for, at to eller tre studerende kan skrive projektrapporten sammen i et team, hvis særlige forhold taler herfor.

Hvis flere personer skriver sammen, skal problemformuleringen og opgavebesvarelsen afspejle den grundigere og dybere behandling af emnet, som kan godtgøre, at de hver især har ydet en arbejdsindsats i den fælles opgaveløsning, som modsvarer den arbejdsindsats, en studerende yder ved at udarbejde projektet individuelt.

Der stilles endvidere krav om, at man af projektrapporten skal kunne se, hvad hver enkelt deltager har bidraget med.

Bedømmelsen af grupperapport sker primært på grundlag af de individuelle bidrag. I bedømmelsen tages der også hensyn til, hvordan man har behandlet fællesbidrag som f.eks. problemafgrænsning, problemformulering, metodebeskrivelse og konklusion.

4.6.4 Bedømmelse af den skriftlige rapport

Ved bedømmelsen af den skriftlige rapport lægges der vægt på:

1. Problemformulering

Rapporten skal indledes med en kort introduktion, hvori fx virksomheden og baggrunden for problemet præsenteres. Der bør udarbejdes en problemanalyse og derefter foretages en afgrænsning af de spørgsmål og problemer, som rapporten vil behandle. Ligeledes medtages metodemæssige overvejelser, vægtning og disponering af rapportens hovedindhold.

2. Metodediskussion

Opgaven er et argument, og dette betyder at opgaven skal indeholde en diskussion af den metode der er valgt i opgaven. Diskussionen bygger på tre elementer, hvor den første er en præsentation af den metode man har valgt at benytte (hjemmel), det andet element er at metodediskussionen indeholder de indvendinger der kan være imod den valgte metode, og til sidst argumenterer man for hvorfor den valgte metode alligevel er anvendelig (man laver en rygdækning).

3. Systematik

Rapporten skal være veldisponeret med en hensigtsmæssig opdeling i hoved- og underafsnit. Den bør indeholde en indholdsfortegnelse, forord, indledning med ovennævnte problemformulering samt slutte med en konklusion.

4. Konklusion

Konklusionen kan sammenlignes med en domsafsigelse, hvor "anklagen" er lig med den valgte problemstilling og de spørgsmål, man ønsker besvaret ved løsningen af projektet. Selve behandlingen i projektrapportens hoved- og underafsnit kan sammenlignes med de præmisser, som der skal fældes dom på grundlag af. Konklusionen er som nævnt selve dommen.

5. Behandling af emnet

Der skal være en passende balance mellem bredde og dybde i rapporten. Uden at det kan konkretiseres nærmere, må rapporten ikke fremstå som bred og meget overfladisk. Der skal være dybde i behandlingen af centrale spørgsmål.

Man skal i rapporten redegøre for de tanker og alternative muligheder, man har overvejet i problemformuleringen og løsningsmulighederne.

6. Dokumentation

Den nødvendige dokumentation i form af kildehenvisninger, notater, referater mv. skal medtages som bilag i rapporten.

7. Selvstændighed

Man skal kunne skelne imellem væsentligt og uvæsentligt i forbindelse med løsning af projektet. Man skal kunne forholde sig kritisk til det foreliggende kildemateriale. Man skal som ovenfor nævnt også kunne begrunde og forklare sine overvejelser omkring problemformulering, løsningsforslag og konsekvenser.

8. Argumentation

Man skal kunne forklare, underbygge og begrunde sit valg af problemstilling, valg af metoder og kildemateriale samt valg af alternative løsningsforslag med dertil hørende konsekvenser.

9. Sprog og layout

Rapporten skal holdes i et klart og forståeligt sprog. Det betyder bl.a., at stavning, tegnsætning mv. skal være i orden. Ligeledes skal rapporten i sin layout virke tiltalende.

Endvidere skal grafer, figurer, skemaer etc. være nummererede og de bør have en titel

4.6.5 Bedømmelse af mundtlig præstation

Ved bedømmelsen af den mundtlige del af projektet lægges der vægt på:

1. Indledende præsentation og fremlæggelse af rapporten
2. Det mundtlige forsvar af rapporten.

Ved en grupperapport kan eksaminationen i henhold til eksamensbekendtgørelsen ikke overværes af de øvrige medforfattere, inden de selv har været til eksamen.

Bedømmelsen af grupperapport sker primært på grundlag af de individuelle bidrag. I bedømmelsen tages der også hensyn til, hvordan man har behandlet fællesbidrag som fx problemformulering og konklusion.

Eksamensresultatet

I bedømmelsen indgår projektrapporten og det mundtlige forsvar som en helhed.

Der gives én samlet karakter efter 7-skalaen. For at bestå kræves minimum karakteren 02.

Meddelelse af karakter

Meddelelse om karakter finder sted umiddelbart efter det mundtlige forsvar af rapporten. Der gives dog vejleder og censor lejlighed til at votere, inden karakteren meddeles.

4.6.6 Konsekvenser af dumpning

Konsekvensen af at dumpe til eksamen i afgangprojektet er, at man starter forfra og tilmelder sig på ny. Dette indebærer at man betaler fuldt kursusgebyr, og modtager vejledning mv. på ny.

4.6.7 Klage over eksamen

Eksamen afvikles efter bekendtgørelse nr. 782 af 17/08/2009 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser (eksamensbekendtgørelsen). Heraf fremgår det, at klage over eksamen eller bedømmelsen skal indgives til akademiet senest 2 uger efter, at karakteren er meddelt den studerende. En klage skal være skriftlig og begrundet.

5. Eksamen og bedømmelse

Samtlige eksamener Finansiell Rådgivning er eksterne og bedømmes efter 7-skalaen. Alle eksamener indgår med vægten 1.

Nedenstående tabel viser placeringen af eksamen og eksamensformen:

Fag	Varighed	Afholdelsestidspunkt
<p>Fagmoduler med skriftlig eksamen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erhvervsjura i den finansielle sektor • Samfundsøkonomi • Vurdering og salg af fast ejendom • Omsætning og finansiering af fast ejendom • Virksomhedens investering og finansiering • Statistik • Ejendomsadministration • Skat og Moms 	4 timer	Januar og juni
<p>Fagmoduler med mundtlig eksamen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revision og årsrapport • Data, Marked og Afsætning 	45 minutter 30 minutter	Januar og juni
<p>Specialefag med skriftlig eksamen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fast ejendom • Årsrapport og virksomhedsanalyse • Lejefastsættelser og regnskaber • Forsikringsøkonomi 	4 timer	Januar og juni
<p>Specialefag med mundtlig eksamen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finansielle forretninger • Analyse af Regnskabsdata 	45 min. mundtlig	Januar og juni
<p>Afgangprojekt</p>	45 min.	Januar og juni

6. Overgangsordninger og merit

Beståede uddannelseselementer fra en anden dansk eller udenlandsk uddannelse kan træde i stedet for uddannelseselementer, der er omfattet af bekendtgørelsen for det merkantile område. Afgørelsen træffes på grundlag af en faglig vurdering af ækvivalensen mellem de berørte uddannelseselementer.

En merkonomuddannelse efter den nuværende ordning omfatter 4 fagmoduler svarende til 40 ECTS-point.

6.1 Overgangsordning for optagelse på HD 2. Del

Studerende der er påbegyndt Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning efter forrige studieordning (dvs. foråret 2009 og tidligere) kan have haft en forventning om direkte overgang til HD (FR) på de betingelser der var gældende ved opstart på akademiforløbet.

For disse dimittender vil der være adgang til det nye HD(FR) til og med september 2013. Der er hermed taget højde for studiepause, udlandsophold, barsel mv.

Dimittender af den forrige studieordning, der søger andre specialer end HD(FR) må være forberedt på at skulle aflægge prøve i fagdiscipliner der indgår i den nye HD 1. del og som ikke er dækket tilstrækkeligt af den forrige akademiuddannelse – herunder Erhvervsøkonomi og Dataanalyse (Statistik)

7. Bilag

7.1 Bilag 1

Anmeldelse af Afgangsprojekt på Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning – indsendes til den skole hvor man er tilmeldt

Opgaveløser(e)s

Cpr-nr.: Fulde navn(e):

-
-
-

Gennemført specialefag: Finansielle forretninger
 Fast ejendom
 Årsrapport og virksomhedsanalyse
 Lejefastsættelse og regnskaber
 Forsikringsøkonomi
 Analyse af regnskabsdata

Problemstilling (projektets overordnede indholdselementer, dette er ikke en problemformulering, men et oplæg til det første møde med din/jeres vejleder). Herefter begynder arbejdet med at udarbejde en egentlig problemformulering)

- Projektets forventede titel:

- Del-elementer (overskrifter) til projektets problemformulering:

Evt. ønske om vejleder:

Lukket opgave (såfremt projektet indeholder fortroligt materiale) (sæt kryds): JA NEJ

Dato og underskrift:

(Kun til Handelsskolens brug!)

Tildeling af vejleder:

Dato:

7.2 Bilag 2: Forside-design for afgangsprøjet (AU)

Forsiden er det første læseren ser. Det er forsiden læseren fanges af og det er forsiden informationer han eller hun orienterer sig efter. Læseren skal her kunne få alle de vigtigste praktiske oplysninger om opgaven.

En god forside giver en *præsentation* af emnet og indholdet og *praktiske oplysninger* til identifikation af opgaven.

Forsidens oplysninger:

- **Titel og evt. undertitel.**
  - **Forfatternavn(e) og cpr-nr. (de første 6 cifre).**
  - **Skole/akademi.**
  - **Fag.**
  - **Hold.**
  - **Vejleder.**
  - **Illustration.**
-

Dato for aflevering:

_____

Underskrift(er):

_____

_____

_____

7.3 Bilag 3**Oversigt over Love og bekendtgørelser**

Nedenfor er en oversigt over love og bekendtgørelser, som har dannet grundlag for udformningen af studieordningen.

- Lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v., LBK nr. 952 af 02/10/2009
- Lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne, Lov nr. 1051 af 29/08/2007. (VfV-loven).
- Bekendtgørelse om videregående voksenuddannelse inden for det merkantile område, bekendtgørelsenr.1336 af 14/12/2005 (Merkonom og AU).
- Bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser, bek. nr. 782 af 17/08/2009 (Eksamensbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse, bekendtgørelse nr. 250 af 15/03/2007, som angiver bedømmelsesgrundlag og – metode for prøvers og eksameners vedkommende. (Karakterbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om kvalitetsudvikling og kvalitetskontrol i erhvervsakademiuddannelserne, bekendtgørelse nr. 635 af 30/06/2000 (Kvalitetsbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse af lov om Danmarks Evalueringsinstitut, bekendtgørelse nr. 775 af 10/08/2005.